

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Тридесетог новембра почела је исплата новчане помоћи од 20.000 динара за скоро 1.667.000 корисника права из пензијског и инвалидског осигурања. Већ од 1. јануара пензионере очекује редовна повишица од 14,8 процената

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

У НОВУ ГОДИНУ СА ДОБРИМ ВЕСТИМА

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Реља Огњеновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743
факс: 2638-201

РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ:

Мирослав Мектеровић
Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@pio.rs

ШТАМПА:

Штампарија
ЈП „Службени гласник“
Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Ефекат зиме

Када се летње рачунање времена заврши, једносатно померање казаљки уназад смањује количину изложености светлости коју већина људи прима у једном циклусу од 24 сата. Све краћи дани и мање дневног светла изазивају десинхронизацију унутрашњег сата, односно циклуса спавања и буђења који регулише светлост и тама. Када наш мозак прими сигнале о ограниченом дневном светлу, он ослобађа хормон мелатонин који, због мрака напољу, сигнализира да је време за спавање иако још није. Ово неблагоприятно ослобађање мелатонина не изазива само поремећај у циклусу спавања и буђења, већ код некога може да поремети читав биолошки ритам и утиче на ниво енергије, расположење, метаболизам.

Мање светла значи и мање серотонина, хормона који помаже у регулисању расположења, па се краћи дани поклапају и са појавом годишњег обрасца зимске меланхолије и депресије. Осећај нелагодности, који ће нас вероватно захватити сваког тмурног дана, понекад се трансформише у „зимски блуз“ или чак сезонску депресију, два поремећаја у којима недостатак светлости игра кључну улогу.

Стање које се колоквијално назива зимски блуз није увек клинички дијагностификовано али се из године у годину не мењају процене да оно погађа између 15 и 25 одсто становништва, од чега четири до шест одсто теже. Да би се поставила јасна дијагноза овог сезонског поремећаја, специфични симптоми морају да се поново појаве најмање две узастопне зиме, почевши од јесени, и да потпуно нестану у априлу или мају.

Зимски блуз, дакле, није неуобичајен и манифестује се нерасположењем, па и тугом, падом мотивације и жељом за самоћом и изолацијом. Може привремено да поремети нашу способност да се прилагодимо

променама у окружењу, изазива поспаност током дана и губитак регулације апетита, а истраживања показују да ова неусклађеност може да буде повезана и са неким стањима менталног здравља, као што су анксиозност и депресија.

Озбиљнији проблем који сугерише снажну везу између нашег расположења и количине светлости коју добијамо током дана дијагностификован је као сезонски афективни поремећај или САД и сматра се да погађа три одсто популације, посебно младе жене. Идентификована 1984. године, ова болест, која се јавља од новембра до фебруара, изазива велики умор, повећану раздражљивост и дуг али немиран сан. Не ради се, објашњавају психијатри, о случају тешке меланхолије као код класичне депресије, већ о суморности, лошем расположењу, а симптомима укључују и анксиозност, ниско самопоштовање, сталну жудњу за угљеним хидратима и низак ниво физичке активности. Јавља се углавном у земљама са континенталном климом где су промене годишњих доба израженије.

Чак и без достизања потпуних критеријума за САД, већина људи доживљава промене у својој енергији, мотивацији, обрасцима спавања и расположењу како се годишња доба мењају. То су нормални проце-

си код људи, кажу стручњаци. Тако се наше тело прилагођава проласку годишњих доба, а не реагују сви на исти начин.

Дакле, ако се осећамо као да успоравамо током зимских месеци, важно је себи рећи да је то природно. Нисмо одједном постали лењи, расејани или мање друштвени. Иако нам се интуитивно чини да сиво небо подрива наш морал, свест о природној реакцији организма на промену годишњих доба може да смањи негативне емоције.

Поред тога, постоје и стратегије како да свом телу помогнемо да се брже усклади са новим распоредом светла и таме. То значи излагање дневном светлу најмање један сат сваког дана (по могућности ујутру), мање шећера а више хране богате омега 3 киселинама, избегавање кафе, чаја и тешких оброка пред спавање, више кретања и више витамина Б и Д, а помажу и лампе за светлосну терапију. Предузимање тих малих корака може помоћи да се биолошки ритам брже прилагоди смањеном приливу светлости.

И најважнија је, кажу психолози, промена начина размишљања. Није све што има везе са зимом негативно. Тајна је да се фокусирамо на оно што нам чини добро, а свака сезона има нешто чему се радујемо.

М. Јовановић

ДИРЕКТОР РФ ПИО У ПОСЕТИ ДОМУ БЕЖАНИЈСКА КОСА

Уручене пензионерске картице корисницима

На иницијативу Дома Бежанијска коса, Фонд ПИО је 29. новембра организовао поделу пензионерских картица за кориснике овог дома који их до сада нису преузели.

Уручењу картица присуствовали су директор Републичког фонда ПИО, Реља Огњеновић, директор Установе Геронтолошког центра Београд (УГЦБ), Срђан Димитријевић, и управница Дома Бежанијска коса, Марија Гавриловић.

Директор Фонда, у обиласку домског смештаја имао је прилику да се увери у добре услове за живот у Дому Бежанијска коса и да од корисника чује њихове утиске. У обраћању корисницима Дома, директор је појаснио које бенефите доноси Пензионерска картица нове генерације, најавио је наредно јануарско повећање пензија и исплату једнократне новчане помоћи која почиње 30. новембра.

– Данас смо у Дому Бежанијска коса, где смо желели да

Директор Фонда ПИО Реља Огњеновић и директор УГЦБ Срђан Димитријевић у разговору са корисницима

нашим пензионерима и корисницима овог дома скратимо пут до Пензионерске картице, да не морају да долазе до Фонда ПИО и чекају на шалтерима, већ да њима дођемо овде у госте и пре свега чујемо од њих шта је оно што би требало да помогнемо као држава, шта можемо да урадимо још за њих. Поред 20.000 динара помоћи

које исплаћујемо сутра, поред повећања пензија које ће у јануару бити 14,8 одсто, Пензионерска картица је још један вид бриге државе о пензионерима и гледаћемо да на сваком кораку покушамо да анимирамо што већи број партнера да дају што веће попусте и да пензионери своје златно доба проведу онако како заслужују – рекао је

директор РФ ПИО Реља Огњеновић.

Он је казао да се до сада за добијање Пензионерске картице пријавило милион и шездесет хиљада пензионера и да ће се до краја године све картице које су израђене поделити.

Директор Установе Геронтолошког центра Београд, Срђан Димитријевић, истакао је дуггодишњу добру сарадњу УГЦБ и Фонда ПИО, и да је ово још један вид сталног поспешивање те сарадње.

– Као установа социјалне заштите водимо рачуна и бринемо о скоро 13.000 корисника и заједно са Фондом ПИО се трудимо да што више олакшамо живот нашим пензионерима, односно нашим родитељима, бакама и декама. Овом приликом желим да захвалим директору Огњеновићу зато што је лично дошао и указао поштовање нашим корисницима, да им и донесе и подели пензионерске картице – рекао је Срђан Димитријевић.

Г. О.

УНАПРЕЂЕЊЕ САРАДЊЕ ПЕНЗИЈСКИХ ФОНДОВА СРБИЈЕ И БИХ

Договор о електронској размени података

У циљу ефикасног спровођења Споразума и Административног споразума између Савезне Републике Југославије и Босне и Херцеговине о социјалном осигурању, из 2003. године, Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање и Федерални завод за мировинско/пензијско и инвалидско осигурање закључили су 17. новембра ове године, у Дирекцији Фонда ПИО у Београду, Договор о електронској размени података у области пензијског и инвалидског осигурања. Договор су потписали директор РФ ПИО Реља Огњеновић и директор ФЗМИО/ПИО Халил Субашић. Уз Договор је потписан и пратећи документ, Технички протокол о електронској размени података.

Овим Договором уређена је електронска размена података у области пензијског и инвалидског осигурања од значаја за спровођење споразума из 2003. године, посебно начин размене, обим и врста података који се размењују, управљање подацима, начин прикупљања података, начин заштите података, као и одговорност за кршење одредаба овог Договора. Сврха потписаних докумената је и смањење административних трошкова, спречавање неоснованих исплата пензија и других давања из области пензијског и инвалидског осигурања, као и контрола података који су предмет размене.

Директор РФ ПИО Реља Огњеновић и директор ФЗМИО/ПИО Халил Субашић

Ј. Томић

ФОНД ПИО ПОТПИСАО СПОРАЗУМ СА ЕР СРБИЈОМ

Петнаест одсто попушта уз Пензионерску картицу

У Дирекцији Републичког фонда ПИО, 2. новембра ове године, потписан је споразум о сарадњи између Фонда и националне авио-компаније Ер Србија, чиме је тим пројекта Пензионерска картица нове генерације добио још једног изузетно значајног члана. Споразум су потписали Реља Огњеновић, директор Републичког фонда ПИО, и Јиржи Марек, генерални директор Ер Србије.

Корисницима Пензионерске картице овај споразум ће омогућити 15 одсто попушта на куповину авио-карата у пословници у тржном центру Галерија у Београду, као и преко Контакт центра Ер Србије, за летове на којима је национална авио-компанија оперативни превозник.

– Ер Србија, као национална авио-компанија Републике Србије, увек са великим задовољством пружа услуге свим грађанима и Влади Републике Србије. Изузетно нам је задовољство што смо позвани да учествујемо у овој сјајној иницијативи и што можемо да понудимо повољније цене авио-карата за наше пензионере. Биће нам велико задовољство да их дочекамо на нашем лету. Имаће 15 одсто попушта

Споразум потписали директор Фонда ПИО Реља Огњеновић и генерални директор Ер Србије Јиржи Марек

на авио-карте, и бројне опције и могућности да путују на више од 80 дестинација које обухвата наша мрежа, да посете своју породицу, родбину, да иду на одмор, а ми ћемо наставити да унапређујемо наше услуге – изјавио је Јиржи Марек.

Он је казао да пензионери често посадама на летовима Ер Србије у повратку кажу да се, чим уђу у авион, осећају као да су већ стигли у Србију. Компанија Ер Србија, како је навео,

изузетно цени мудрост и искуство које долази с годинама, и на свим летовима посада старије путнике дочекује с посебном пажњом и увек радо слуша све што желе да поделе.

– Управо захваљујући њима научили смо да године нису препрека да се упозна свет и остваре снови. У годинама које следе Ер Србија ће наставити да пензионерима буде поуздан партнер за путовања. Потрудићемо се да заједно стварамо

нове успомене – рекао је генерални директор Ер Србије, Јиржи Марек.

Директор РФ ПИО Реља Огњеновић казао је да је приступ Ер Србије пројекту Пензионерска картица једно од највећих појачања.

– Одговорност коју држава Србија и Републички фонд ПИО осећају према пензионерима, и тежња да пензионери живе боље, не огледа се само у константном повећању пензија, које је већ кренуло за 5,5 одсто, и у помоћи од 20.000 динара, већ и у пројекту као што је Пензионерска картица. Тим државе Србије, Министарства финансија, Фонда ПИО, Привредне коморе Србије, ради на томе да овакви играчи, државне компаније које су некада биле у минусу а сада су у изузетном плусу, могу да дају озбиљне и одговорне попусте, и да ми заједно наставимо да живот наших пензионера чинимо бољим, лакшим и успешнијим, да своје златно доба проведу онако како заслужују, да уживају и путују нашом највећом авио-компанијом, али и „Србија возом“ – рекао је Реља Огњеновић и најавио нове попусте и бенефите за пензионере у наредним недељама. **Г. О.**

Споразум и са „N Sportom”

У оквиру пројекта Пензионерска картица потписан је још један Споразум о сарадњи између Републичког фонда ПИО и компаније „N Sport”, једног од водећих дистрибутера најпознатијих спортских и модних брендова.

Захваљујући овом споразуму корисници пензионерских картица нове генерације ће моћи да остваре попусте у неком од 130 продајних објеката „N Sporta” у градовима широм Србије.

Компанија је препознатљива по своја три основна продајна мултибренд кон-

цепта: „N Sport”, „N Fashion” и „N Selection” и за кориснике пензионерских картица даје попусте од 20 одсто на обућу, текстил и реквизите са ознаком „New collection” и 10 одсто на обућу, текстил и реквизите из претходних колекција које немају истакнут попуст. Осим великих попушта, корисницима пензионерских картица омогућено је и плаћање на више месечних рата.

Сви ови попусти се могу остварити у радњама „N Sport”, „N Fashion”, „N Selection”, „Puma shop” и „Lacoste Shop” и не могу се користити у аутлет продајним објектима. **Г. О.**

СПЕЦИФИЧНОСТИ РАДА ВАН РАДНОГ ОДНОСА

Како се рачуна трајање стажа

Питање на први поглед сасвим једноставно – обрачун трајања стажа осигурања – добија на комплексности тек када се у њега упусти-те. Већина рачуници приступа „календарски”. Погледа се датум почетка и престанка рада и трајање периода између та два датума требало би да буде и трајање стажа. Међутим, то не мора да буде тачно. Пре свега, трајање стажа осигурања се уопште не рачуна на овај начин већ на основу података о стажу за који су плаћени доприноси. Наравно, датуми почетка и престанка рада су веома важни и значајни за одређивање периода осигурања. Ипак, трајање периода осигурања и трајање стажа осигурања у том периоду могу значајно да се разликују. Стаж осигурања може да буде и краћи, али и дужи од периода у коме је навршен. Наравно, у већини случајева ова два периода карактерише једнако трајање, међутим, управо ситуације које не могу да се сврстају у већину су оне које могу да направе проблем када се цени дан испуњења услова за пензију.

Недавно смо писали о стажу који се рачуна са увећаним трајањем, такозваном бенефицираном стажу. Ова врста стажа омогућава осигураницима који раде на нарочито тешким, опасним и за здравље штетним радним местима да наврше дужи стаж од календарског трајања рада. Нећемо се у овом тексту поново бавити том темом, овог пута нам је предмет интересовања она друга ситуација – када је стаж краћи од календарског периода. Управо овакве ситуације неретко изненаде грађане када одлуче да иду у пензију. Они опрезнији нешто раније прегледају податке које је за њих Фонд ПИО регистровао у матичној евиденцији и тада уоче и трајања стажа која се не слажу са њиховим очекивањима. У случају радног односа обично је проблем узрокован (не)поступањем послодавца.

Било да је у питању неодговарајућа уплата доприноса или неодговарајућа пријава о трајању стажа, могуће је да у појединим годинама стаж буде краћи од очекиваног, календарског. У тим ситуацијама осигуранику преостаје једино да контактира послодавца и затражи да се неодговарајући подаци коригују. У случају да се овакви пропусти уоче у поступку доношења решења о пензији, онда се те корекције траже по службеној дужности од стране овлашћених радника Фонда. Наравно, увек је боље да радник послодавца макар упозна са проблемом раније, јер у случају да је конкретан стаж услов за пензију поступак може значајно да се одужи, а у случају да је корекција из било ког разлога немогућа – и да доведе до одбијања захтева за пензију.

Будуће пензионере ипак најчешће збуњују неки релативно „модерни” видови радног ангажовања. Рад ван радног односа, односно привремени и повремени послови и уговор о делу, уведени су у систем обавезног пензијског и инвалидског осигурања 2003. године. Пре тадашњих измена закона за овакав рад нису се плаћали доприноси за ПИО па навршење стажа није ни било могуће. Чак и о овој чињеници треба водити рачуна, јер поједини осигураници

не знају за законске измене и очекују стаж по овом основу и пре 2003. године. Такве ситуације су ипак ретке пошто је и овај вид радног ангажовања био релативно неуобичајен пре 20 и више година.

У међувремену, промене на тржишту радне снаге, повећање броја приватних и интернационалних послодаваца утицали су и на начине радног ангажовања. Рад ван радног односа постао је далеко заступљенији, а у неким областима и најчешћи вид ангажовања радника. Специфичности овог типа запослења су веома значајне, па због тога постоје и разлике у начину одређивања трајања стажа. Привремени и повремени послови су слични „класичном” радном односу. Слични у смислу да се и за осигуранике који раде по овом основу предаје познати М-4 образац за сваку календарску годину у ком се наводи трајање стажа. Разлике су веће у погледу права које радник има – нема годишњег одмора, плаћеног прековременог рада, плаћеног боловања итд. У погледу трајања стажа, уговор о привременим и повременим пословима радницима омогућава да наврше онолико стажа осигурања колико дана су заправо радили. Дакле, колико је дана радник заправо радио у току године, толико ће

и стажа осигурања имати. При томе, Закон о раду ограничава трајање уговора о привременим и повременим пословима на највише 120 радних дана у току једне календарске године. То је трајање које приближно одговара ангажовању радника на шест календарских месеци, ако се не ради викендима и празницима. Постоје различита тумачења овог ограничења у смислу да ли се по истеку једног уговора може одмах закључити други са истим послодавцем за исте или различите послове, али то не утиче на начин обрачуна трајања стажа. Ипак, за радника који обавља привремене и повремене послове провера стажа је донекле лакша. Када провери своје податке у матичној евиденцији, увек може да види тачно колико у којој години има стажа у месецима и данима. Ову могућност једино нема за текућу годину.

Уговор о делу ипак изазива веће забуне и то на различите начине. Пре свега, када послодавци уплаћују доприносе за пензијско и инвалидско осигурање, пријава коју сачињавају садржи само податке о исплаћеној новчаној накнади и износу плаћеног доприноса. Трајање стажа није део пријаве М-УН која се предаје за уговор о делу. Из тог разлога, радник који је обављао ове послове не може

једноставно да прегледа регистроване податке и да тако сазна колико стажа има. Да би се стаж обрачунао, лице које је радило по овом основу треба од Фонда ПИО да затражи упис стажа. Тада се пријава М-УН које се односе на исту годину сабирају и формира се пријава М-4УН која садржи и податак о трајању стажа.

Ово нас доводи до друге ситуације која може да изазове забуну. Уговори о делу по својој природи могу да буду веома различити и специфични. На пример, ликовни уметник може да буде ангажован по уговору да ослика неку просторију или музичар да одржи концерт. Накнада која по овом основу може да се исплати може да буде изузетно висока и да буде довољна да „покрије“ целу календарску годину, иако је фактичко ангажовање трајало само један или неколико дана. Да би се одредило трајање стажа веома је значајан начин на који је послодавац пријавио ангажовано лице на осигурање. Уколико је пријава временски ограничена, стаж може да траје најдуже толико колико је ангажовање, према пријави, трајало. Уколико је уплата доприноса нижа од најниже основице за

тај период, онда се трајање сразмерно скраћује. Међутим, уколико уговор о делу није временски ограничен, онда стаж може да траје и далеко дужи него што је рад фактички трајао. На пример, послодавац може да ангажује неко лице да по потреби у неколико календарских година одржи стручна предавања. За свако предавање исплати том лицу накнаду која је релативно висока. Уколико је збир накнада у једној години виши од најниже годишње основице – стаж осигурања у календарској

години може да траје и свих 12 месеци, иако је то лице одржало само неколико предавања. У складу са Законом о пензијском и инвалидском осигурању, стаж осигурања по основу уговора о делу сразмерно се утврђује тако што се износ уговорене накнаде дели најнижом основицом која важи у време уплате доприноса. Дакле, за разлику од уговора о привременим и повременим пословима, код којих стаж по правилу траје краће од календарског трајања уговора, код уговора о делу је

ситуација врло често супротна и за радника повољнија.

У сваком случају, савет за све грађане који планирају одлазак у пензију је да провере своје податке о стажу како не би погрешно проценили датум када испуњавају услове. Ово посебно важи за оне који су радили на привременим и повременим пословима или по уговору о делу. Најважнији савет је – држите се података који за вас постоје у матичној евиденцији, а не датума почетка и краја уговора.

Мирослав Мирић

У СТАРОЈ ПАЗОВИ ПОТПИСАНО 15 СПОРАЗУМА У ОКВИРУ ПРОЈЕКТА ПЕНЗИОНЕРСКА КАРТИЦА

Велико интересовање привредника

У општини Стара Пазова, 13. новембра, потписани су споразуми о сарадњи између Републичког фонда ПИО и 15 локалних привредника који желе да њихови производи и услуге буду на листи попушта које остварују најстарији суграђани корисници Пензионерске картице нове генерације.

Потписивању споразума су присуствовали др Александар Милошевић, заменик директора Републичког фонда ПИО, председник општине Стара Пазова, Ђорђе Радиновић, директор Филијале РФ ПИО Сремска Митровица, Зоран Бережни, и Наташа Милић Милаш, помоћник директора за Службу Филијале Стара Пазова. Споразуми су потписани са представницима привредних субјеката и установа од којих је

Слева надесно: Зоран Бережни, директор Филијале РФ ПИО Сремска Митровица, др Александар Милошевић, заменик директора РФ ПИО, Ђорђе Радиновић, председник општине Стара Пазова и Наташа Мићин Милаш, помоћник директора за Службу Филијале Стара Пазова

највећи број са територије ове општине: са Центром за културу Стара Пазова, Народном библиотеком „Доситеј Обрадо-

вић“, Стара Пазова, Кланецом „Љуково“ ДОО Љуково, Апотекарском установом „Alfa Pharm“ из Бешке, Апотекарском уста-

новом „BIOFARM“ Нова Пазова, Специјалистичком офталмолошком ординацијом „DR INĐIĆ“ Стара Пазова, Оптичарском радњом „NEW OPTIC“ Земун, „Вучковић доо за трговину и услуге“ из Голубинаца, Графичко-књижарским друштвом Савремена пословна обрада доо, Стара Пазова, са „Оху centrom Udahni život“ Нова Пазова, Заводом за здравствену заштиту радника „R-MEDICA“ Нова Пазова, Салоном намештаја „DUBIX“ Стара Пазова, Самосталном оптичарском радњом „OCULUS INĐIĆ“ такође из Старе Пазове, Лабораторијом за медицинску биохемију „Beo-lab 18“ Нова Пазова и Лабораторијом за биохемију са хематологијом и имунохемијом „Beo-lab 49“ Инђија.

М. Ј.

Пакети за најугроженије пензионере

Правилник о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО, поред бесплатне десетодневне рехабилитације пензионера у здравствено-стационарним установама и бањско-климатским лечилиштима, културних и спортско-рекреативних манифестација чији је циљ подстицање интеграције старијих лица у друштво, као и давања одређених погодности корисницима пензија који су корисници пензионерских картица које издаје Фонд, прописује и трећи вид друштвеног стандарда пензионера – солидарну помоћ.

О детаљима у вези са доделом солидарне помоћи, критеријумима и средствима која се издавају за ове намене, нешто више нам је рекла Јелена Бучевац, руководилац финансијско-рачуноводствених послова у Сектору за финансијске послове у Дирекцији Фонда, задужена за координацију спровођења Правилника о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО.

Јелена Бучевац

– Како је предвиђено Правилником, солидарна помоћ која се додељује корисницима пензија подразумева типизирани пакете који садрже основне животне намирнице и средства за хигијену, у циљу унапређења стандарда корисника пензија. Када је реч о распореду средстава за солидарну помоћ, средства предвиђена за ове намене расподељују се по општинским удружењима, односно одборима корисника пензија, према броју пензионера чија висина не прелази износ

најниже пензије у складу са Законом о ПИО. Дакле, основни критеријум за доделу солидарне помоћи је висина пензије која не прелази најнижи износ пензије, а за овогодишњу доделу солидарне помоћи тај износ је 20.631,53 динара – објашњава Јелена Бучевац.

Она наводи да Правилник о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО прописује да се на нивоу општинских

Прошлогодишња подела пакета у Удружењу пензионера Горњи Милановац

удружења, односно одбора корисника пензија, формира комисија која објављује позив за доделу солидарне помоћи, прима пријаве, утврђује ранг-листу, оверава је и објављује на огласној табли, а након тога се формира и другостепена комисија која је задужена за одлучивање по приговорима.

– Како је прописано, приликом утврђивања ранг-листе за доделу солидарне помоћи предност има самохрани корисник или корисник у вишечланом домаћинству у коме је једини извор прихода пензија која не прелази најнижи износ пензије, као и навршене године живота корисника, при чему

приоритет имају пензионери који су старији – каже Јелена Бучевац и додаје да су на овај начин средства правичније расподељена, а помоћ усмерена према најугроженијима.

Приликом реализације доделе солидарне помоћи пензионерима, удружења и одбори корисника пензија су у обавези да обезбеде доступност ових видова друштвеног стандарда свим пензионерима, на исти начин и под istim условима без обзира на чланство у пензионерским организацијама, као и транспарентност у поступку.

Нека удружења су све већ обавила и доделила пакете најугроженијим корисницима, а код неких су конкурси и доделе у току.

– Укупна средства за ове намене у 2023. години износе нешто више од 51,5 милиона динара, а колико ће корисника на нивоу сваког удружења добити ову врсту помоћи зависи од опредељених средстава и цене унифицираних пакета. Сви пакети солидарне помоћи биће подељени до краја године – наводи наша саговорница.

Када је реч о протеклој години, на име солидарне помоћи корисницима пензија су опредељена средства у износу нешто већем од 52 милиона динара, а утрошено је 93 одсто укупно планираних средстава за ове намене.

В. Кадих Станковић

Средства намењена за друштвени стандард

Да подсетимо, Финансијским планом Фонда ПИО за 2023. годину на име друштвеног стандарда корисника пензија планирана су средства у износу од 698,4 милиона динара, што је за 7,5 одсто више у односу на претходну годину.

У складу са Правилником о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО, за финансирање трошкова десетодневне рехабилитације корисника пензија у некој од бања Србије издавају се средства у висини од 85 одсто од укупних средстава намењених за друштвени стандард пензионера, што је ове године износило 593,7 милиона динара.

Преосталих 15 процената од укупног износа, односно 104,76 милиона динара, издава се за финансирање културних и спортско-рекреативних манифестација, чији је циљ подстицање интеграције старијих лица у друштво, и солидарне помоћи корисницима пензија у пакетима са основним животним намирницама и средствима за хигијену.

Подсећамо да ће се, у складу са изменама и допунама Закона о ПИО, од 1. јануара 2024. године за друштвени стандард корисника пензија уместо досадашњих 0,10 одсто издавати највише до 0,15 процената укупних прихода Фонда по основу доприноса. То ће највише утицати на повећање броја корисника који ће моћи да оду на опоравак о трошку Фонда ПИО у неку од бања Србије, јер за овај вид друштвеног стандарда влада највеће интересовање. По огласу из 2023. године на бесплатну рехабилитацију је упућено око 15.000 корисника пензија, а поднето је готово 84.000 пријава.

У Лесковцу изложба туристичких публикација и сувенира

Више од педесет туристичких организација из око 60 градова и општина Србије, почетком новембра, у оквиру лесковачког Народног позоришта изложило је своје штампарске и друге публикације и сувенире којима су презентовали свој крај и позивали туристе да их посете током 2024. године.

Ова јединствена дводневна изложба туристичког рекламног материјала традиционално се, по 16. пут, одржава у Лесковцу и овом приликом је окупила рекордан број излагача.

Изложба је имала и такмичарски карактер, па је изложени материјал стручни жири оцењивао у 11 категорија, почев од једнолистне туристичке публикације, преко вишелестних и промотивних књига и видео записа, репортажа, народних сувенира и слично.

Према незваничној оцени бројних новинара, изложени промотивни материјал из Црне Траве привлачио је посебну пажњу и својом једноставношћу мамио туристе и путнике намернике да дођу подно планине Чемерник.

Шведска подржава предузетнице Прешева

У сарадњи са владом Шведске, која финансира пројекат „Одрживе и инклузивне услуге на локалном нивоу“, Стална конференција градова и општина (СКГО) пружиће подршку развоју женског предузетништва у локалној самоуправи у Прешеву.

Шеф Одељења за локални економски развој СКГО, Јелена Михајловић Танасковић, наводи да општина Прешево приводи крају припрему програма унапређења локалног економског развоја, женског предузетништва и запошљавања жена. До краја године биће организоване обуке за предузетнице и оне које то желе да постану.

Према истраживању СКГО, предузетнички дух жена у Прешеву није довољно развијен. Изражена је пракса у којој су жене само формално власнице предузећа, а фирмама управљају њихови супружници.

Дани активизма против насиља над женама

Двадесет петог новембра, на Међународни дан борбе против насиља над женама, почела је овогодишња кампања „16 дана активизма против насиља над женама“. Ова глобална иницијатива, у којој учествује 1700 организација у више од 100 држава света, обухвата четири важна међународна датума који повезују жене, насиље и људска права: 25. новембар – Међународни дан против насиља над женама; 1. децембар – Светски дан борбе против АИДС-а; 3. децембар – Међународни дан особа са инвалидитетом; 6. децембар – годишницу Монреалског масакра, када је 1989. године, на Универзитету у Монреалу, 25-годишњи младић мотивисан мржњом према женама убио 14 жена и ранио 13 људи (девет жена и четири мушкарца); и 10. децембар – Међународни дан људских права, који има за циљ да промовише живот, слободу, сигурност без икаквих разлика међу људима.

И ове године различите институције и организације које се баве том темом организују низ трибина и акција које имају за циљ подизање свести, активизма и улоге друштва у којем и даље постоји проблем насиља над женама.

Хидроелектране „Сићево“ и „Вучје“ споменици културе

Хидроелектране „Сићево“ код Ниша и „Вучје“ код Лесковца Влада Србије прогласила је за споменике културе, чиме се држава обавезала да их штити, очува њихову аутентичност и историјску вредност.

Хидроелектрану „Вучје“, која без престанка ради од 1903. године, захваљујући јединственом инжењерском решењу Институт инжењера електротехнике и електронике (IEEE) уврстио је 2005. године на листу Мајлстоун коју чине проналасци и објекти од општег значаја за развој и историју електротехнике у свету.

Ова хидроелектрана је специфична и од других хидроелектрана се разликује по каналу дугом готово километар, који из реке Вучјанке спроводи воду до акумулативне станице одакле она природним падом са висине од скоро 200 метара покреће генераторе. У одлуци Владе се наводи да се сврстава у споменике културе како због јединственог инжењерског решења, техничких вредности, сачуваних оригиналних хидромеханичких и машинских склопова, тако и због историјског доприноса модернизацијским процесима у Србији.

Хидроелектрана „Сићево“ почела је са радом 1931. године и као таква јединствен је пример објекта индустријског наслеђа са континуитетом производног процеса од девет деценија, који представља материјално сведочанство процеса електрификације и индустријализације града Ниша и околине.

Краљево: десет милиона за сеоски туризам

Одлуком чланова Привременог органа у Краљеву одобрена су подстицајна средства за развој сеоског туризма за чак 35 сеоских домаћинстава у износу од 10 милиона динара, а међу домаћинствима је четвртина оних који та средства до сада нису добијали.

Из градског буџета за ову намену и прошле године издвојена је иста сума, док је 2020. и 2021. одобрено по седам милиона динара. На основу овогодишњег конкурса и бодовања које је обавила комисија, средства ће добити 35 подносиоца захтева (прошле године их је било 36, претпрошле 23), а на седници је усвојена одлука којом се одобрава коришћење ових средстава према ранг-листи.

Уочи расписивања првог конкурса ове врсте пре седам година, на територији града Краљева било је само 12 категорисаних домаћинстава, а расписивање конкурса за бесповратна средства је, чини се, стимулисало многе да ураде категоризацију, па данас на овом подручју има више од 100 домаћинстава категорисаних за сеоски туризам са више од 500 кревета.

Просечна зарада у септембру – 85.066 динара

Просечна бруто зарада обрачуната за септембар 2023. године износила је 117.472 динара, док је просечна зарада без пореза и доприноса (нето) износила 85.066 динара, саопштио је Републички завод за статистику.

Раст бруто и нето зарада у периоду јануар–септембар 2023, у односу на исти период прошле године, износио је 15,0 одсто номинално, односно 1,0 одсто реално.

У поређењу са истим месецом претходне године, просечне бруто и нето зараде за септембар 2023. номинално су веће за 13,5 одсто, а реално за 3,0 процента.

Медијална нето зарада за септембар 2023. године износила је 65.727 динара, што значи да је 50 одсто запослених остварило зараду до наведеног износа.

Ниш: 48. музичке свечаности

У Нишу је, од 26. октобра до 9. новембра, одржан интернационални фестивал класичне музике, 48. Нишке музичке свечаности – НИМУС 2023. Манифестација је окупила велика имена класичне музике из Италије, Турске, Чешке и Северне Македоније, а част да отвори фестивал имао је пијаниста Луиђи Борзила.

Нишке музичке свечаности сваког октобра и новембра представе Нишлијама нека од најрепрезентативнијих дела класичне музике али у новом извођачком руху.

Манифестација је основана 1975. године са циљем да шири општу музичку културу и упозна публику са новим кретањима у свету класичне музике. У складу са утврђеном традицијом НИМУС-а, публика је и ове године на концертима реномираних домаћих и страних уметника била у прилици да чује и види разноврсна музичко-сценска дела, а на програму су били и концерти синфонијске и камерне музике. По оцени организатора, интересовање за овогодишњу манифестацију је било изузетно велико што потврђује чињеница да се за свако вече тражила карта више.

Јубилеј Гимназије у Крагујевцу

Прва крагујевачка гимназија обележила је 24. новембра редак јубилеј – 190 година постојања, а свечаност је употпуњена уметничким програмом „Када се овде пође, једном се опет врати звездањих очију“.

– Расла је наша гимназија, изнедривши хиљаде наших ђака, а међу њима блистава имена многих научника, државника, војсковођа, књижевника, уметника, који су наш понос и узор. Још увек странице старих, пожутелих ђачких дневника чувају имена њихова. Сећања на њих брижљиво чувамо – рекла је директорка Прве крагујевачке гимназије, Славица Марковић.

У историји дугој скоро два века крагујевачка гимназија пролазила је кроз многе успоне и падове, доживљавала успехе и трагедије делећи судбину народа и државе.

Почела је да ради 1833. године са једним професором и 34 ученика, три године након што је хатишерифом из 1830. Кнежевина Србија добила аутономију којом јој је дозвољено да отвара своје школе, болнице, штампарије. Године 1835. доноси се закон по којем ова школа добија назив гимназија.

Своју зграду, саграђену по бечком пројекту, добија 1887. године. У њеним клупама седела су имена која су стварала српску историју. Данас у њој наставу похађа око хиљаду и по ученика.

Портал са вестима на ромском језику

У циљу очувања ромског језика и културе у Србији је почео са радом

портал Романе Невимата, први портал који ће искључиво на ромском језику кроз вести, текстове и репортаже информисати све грађане о актуелним дешавањима у читавом друштву.

Том приликом, истовремено и поводом Светског дана ромског језика, у просторијама Телеграфа организована је свечаност на којој је пројекат званично представљен.

Игор Ђузовић, извршни директор и главни и одговорни уредник портала Телеграф, истакао је да је портал јединствен у Европи, јер постоје различити портали свуда на Балкану који се баве проблематиком Рома и пишу на ромском језику, али се Романе Невимата разликује по томе што је једини портал на којем се на дневном нивоу објављује 10 или више вести које нису преписане. Ауторске су и фотографије, као и видео и сав медијски садржај емитован искључиво на ромском језику.

Новинари портала Романе Невимата ће покушати да кроз писану реч сачувају језик, а да су на добром путу потврђује број људи који на том порталу свакодневно чита вести.

Сврљиг: подела породичних пакета

Захваљујући средствима Владе Републике Србије, Црвеног крста Србије и локалне самоуправе, у Сврљигу годинама успешно ради Народна кухиња са 500 obroka на дневном нивоу и подмирује потребе за оне који су у статусу социјалне помоћи.

Према речима Драгана Вранића, секретара Црвеног крста Сврљиг, има и већег интересовања, али за сада остаје обим од 500 obroka дневно. Вранић истиче да ова организација планира да у сеоским срединама подели 1040 породичних пакета, а има и других донација.

МИНИСТАР НИКОЛА СЕЛАКОВИЋ У БОРУ ДОДЕЛИО УГОВОРЕ О САМОЗАПОШЉАВАЊУ

Десет пута већа улагања у запошљавање

Министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Никола Селаковић, присуствовао је у Бору додели уговора за мере активне политике запошљавања предвиђене локалним планским документом у области запошљавања града Бора и борске филијале Националне службе за запошљавање. У Градској управи Бор додељено је више од 50 уговора које су, поред министра за рад, уручили и директор Националне службе за запошљавање Зоран Мартиновић и градоначелник Бора Александар Миликић.

Министар Селаковић доделио је уговоре за 15 будућих

особа из категорије теже запошљивих које су ангазоване у оквиру ново отворених радних места на територији општине Бор.

Према речима министра, тај догађај је био својеврсна потврда озбиљне економске и монетарне политике, али и политике дугорочног привредног развоја наше земље.

– Овај пример је на част и задовољство не само граду Бору, већ читавој Србији, и по много чему може послужити као пример читавом Балкану и нама суседним државама. Са актуелном просечном платом од више од сто хиљада динара и тренутно мање од две

У Бору додељено 55 нових уговора захваљујући мерама активне политике запошљавања

је по стопи привредног раста лидер у Србији, не рачунајући престоницу – казао је Никола Селаковић.

Резимирајући период од пре 10 година, министар је истакао

да се сада улаже 10 пута више у мере активне политике запошљавања и да томе доприноси и долазак компаније Зи Ћин, захваљујући којој је велики број људи нашао запослење. Селаковић је подсетио

да је број незапослених лица у Бору био 6.209, а сада броји 2.477 грађана, те да је циљ да број незапослених грађана у наредној години буде испод две

хиљаде. Овакав резултат, нагласио је, постигнут је захваљујући одговорној политици Републике Србије, али и политици на локалном нивоу.

У свом обраћању Селаковић се осврнуо и на Сектор за социјалну заштиту и број корисника новчане социјалне помоћи у Бору из периода 2020. године када је он износио 1298 корисника, а према последњим подацима социјалну помоћ прима 15,5 одсто мање грађана, односно њих 1098. Ово умањење министар је приписао добрим делом чињеници да су радно способне особе које су биле корисници социјалне помоћи у међувремену пронашле посао.

Љ. Адамовић

Пола милиона више запослених

Министар Никола Селаковић у Бору је изнео и податак да је у септембру 2023. године у Србији регистровано два милиона и 370 хиљада запослених грађана, а да је тај број 2012. године износио милион и 865 хиљада. Захваљујући озбиљној економској и монетарној политици коју води Република Србија на челу са председником Александром Вучићем број новозапослених особа је увећан за више од 500.000 хиљада људи, нагласио је министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

предузетника на име субвенција за самозапошљавање, а уговоре је добило и десет младих особа ангажованих у оквиру програма праксе, као и 30

и по хиљаде незапослених у граду и са 53 милиона динара овогодишњих издвајања из локалног буџета за финансирање мера запошљавања, Бор

да је број незапослених лица у Бору био 6.209, а сада броји 2.477 грађана, те да је циљ да број незапослених грађана у наредној години буде испод две

Најбољи објекат за боравак ОСИ

Граду Крагујевцу је, 14. новембра, предат на употребу објекат „Вера“, намењен за дневни боравак особа са инвалидитетом, а овај простор свечано је отворио министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Никола Селаковић.

– Морам да истакнем да је ово најбољи објекат те намене у Србији. Невероватна је великодушност донатора који је за изградњу овог објекта определио 620.000 евра и тиме омогућио породицама у оквиру којих живе особе са инвалидитетом, а нарочито деца са инвалидитетом, да добију дневни боравак у коме ће моћи да квалитетно проведу време, али и да чланови

породице, односно родитељи, добију своје време када могу да раде и да привређују како би свом детету и породици омогућили бољи и квалитетнији живот – рекао је Селаковић.

Министар је истакао важност друштвено одговорних компанија и пројеката који се реализују за друштвено осетљиве групе и нагласио да објекат који је добио град Крагујевац може да послужи као огледни пример сваком граду у Србији. Селаковић је навео да ресорно министарство помаже 19 савеза и удружења ОСИ у Крагујевцу и да је у 2023. за њих опредељено нешто више од 6,5 милиона динара.

Министар Никола Селаковић на отварању објекта „Вера“

Новоизграђени објекат „Вера“ финансирала је Фондација „Агромаркет“ из Крагујевца, а земљиште, инфраструктуру и прикључке обезбедио је град. **М. Ј.**

Подршка регионалном развоју

Представници Европске уније (ЕУ) и програма Уједињених нација за развој (УНДП) доделили су 1. новембра ове године бесповратна средства у укупном износу од 525.000 долара представницима 29 организација цивилног друштва за спровођење иницијатива у седам градова и општина Србије. Највећи део финансијске подршке, 80 одсто, обезбедила је ЕУ, а остатак средстава локалне самоуправе из сопствених буџета.

Шеф Одељења за сарадњу Делегације ЕУ у Србији, Никола Бертолини, рекао је да је подстицајно окружење за унапређење односа између представника власти и цивилног друштва важно за демократију и грађане Србије и најавио да ће Европска унија наставити да подржава дијалог и сарадњу између представника власти и цивилног друштва на националном и локалном нивоу.

Награђене иницијативе ће се спроводити у Бабушници, Владичином Хану, Врњачкој Бањи, Крушевцу, Тополи, Новом Саду и Суботици. Заједничко свим пројектима је да имају за циљ да допринесу унапређењу услуга здравствене и социјалне заштите, посебно за рањиве групе становништва. Већина њих је усмерена на подстицање омладинског активизма, укључивање у систем образовања кроз едукативне програме информационо-комуникационих вештина и подстицање њиховог запошљавања. Поред тога, средства су добили и пројекти посвећени заштити животне средине,

Министар Томислав Жигманов (у средини) са званичницима ЕУ и УНДП и представницима организација цивилног друштва

очувању културног и историјског наслеђа, промоцији туризма и одрживе пољопривреде, пружању услуге помоћ у кући, као и оснаживању жена из сеоских средина.

– Подршка локалним самоуправама да препознају, разумеју и спровode транспарентне поступке доделе буџетских средстава организацијама цивилног друштва је од изузетног значаја за достизање циљева постављених у националним стратешким документима, као што је Стратегија за стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва – истакао је министар за људска и мањинска права и друштвени дијалог, Томислав Жигманов.

Он је указао да је важна сарадња домаћих и међународних институција и организација цивилног друштва.

Вршилац дужности сталног представника УНДП у Србији, Фабрицио Андреучи, је истакао да су награђене иницијативе цивилног друштва одабране путем јавних позива које су расписале локалне самоуправе. Он је казао да су подржали општине у томе да пре расписивања одрже отворени дијалог са организацијама цивилног друштва и заинтересованим грађанима како би заједнички одредили приоритете за додатно финансирање.

Бесповратна средства за спровођење иницијатива цивилног друштва додељена су у оквиру пројекта „Регионални програм локалне демократије на Западном Балкану 2 (ReLOaD2)“, који финансира Европска унија а спроводи УНДП.

Љупка Адамовић

ОМЛАДИНСКО И ЖЕНСКО ПРЕДУЗЕТНИШТВО У ЈАБЛАНИЧКОМ И ПЧИЊСКОМ ОКРУГУ

Примери знања и предузимљивости

Министар без портфеља задужен за равномерни регионални развој, Един Ђерлек, представио је 7. новембра на свечаној церемонији пројекат „Развој омладинског и женског предузетништва у Јабланичком и Пчињском округу“. У оквиру овог програма бесповратна средства добиле су 84 предузетнице а новац у појединачном износу до 250 хиљада динара намењен је за даљи развој бизниса.

Бесповратна средства ће помоћи предузетницима да остваре своје пословне идеје и допринесу развоју својих општина, а министар Ђерлек је навео да 84 гранта представљају конкретан корак ка унапређењу регионалног раста и развоја.

Министар Един Ђерлек уручио 84 гранта младим предузетницима

– Лепо је видети данас ове младе људе из Трговишта, Врања, Медвеђе, Лесковца, Властотинца, Сурдулице, Владичиног Хана и Бој-

ника, који су пример знања, иновативности и предузимљивости, а посебно ме радује што могу да приметим све више жена у предузетништву – истакао је Един Ђерлек и поручио предузетницима да они доносе прилике за нова радна места, као и мотивацију другима да крену њиховим путем.

За време трајања пројекта за доделу бесповратних средстава Кабинет министра за равномерни регионални развој је пружао консултације и подршку у вези са пријавом и израдом бизнис плана, а министар Ђерлек је најавио још неколико пројеката подршке, пре свега усмерених ка особама са инвалидитетом и маргинализованим групама.

Љ. Адамовић

АКТИВНОСТИ И ПОРУКЕ САВЕЗА ИНВАЛИДА РАДА СРБИЈЕ

Однос према ОСИ изражава степен људскости

Савез инвалида рада Србије током 2023. године успешно је реализовао све активности планиране за ову годину. Градске и општинске организације инвалида рада организовале су и спровеле на најбољи могући начин креативне и едукативне радионице, као и спортске и културне манифестације – каже Божидар Цекић, председник Савеза инвалида рада Србије и члан Савета Владе за питања ОСИ.

У сусрет 3. децембру – Међународном дану особа са инвалидитетом, Цекић подсећа да, према проценама, у Србији више од 700.000 људи има неки облик инвалидитета, док тај број на глобалном нивоу износи око 15 процената светске популације, односно око милијарду и двеста милиона, или другачије – сваки шести човек на свету је особа са инвалидитетом.

– Због тога је важно да о заштити права и здравственој заштити особа са инвалидитетом и свим осталим питањима значајним за ову категорију грађана не разговарамо само 3. децембра, већ да то буде стална тема сваки дан током целе године – каже Божидар Цекић.

Председник СИР Србије истиче да није проблем само у прописима пошто је последњих година донето више законских

аката, већ и да однос друштва према особама са инвалидитетом треба да изражава достигнути степен слободе свести, културе и људскости.

– Ми само желимо исте могућности за развој као што их имају и остали чланови друштва, за квалитетан живот који ће бити једнак квалитетном животу свих људи, без архитектонских и других физичких баријера, без дискриминације у школовању и запошљавању. Није фраза него истина да се цивилизацијски однос и развој једног друштва огледа у односу према најрањивијим групама, а то су инвалидна лица, међу којима су и инвалиди рада – истиче Цекић.

Иначе, Међународни дан особа са инвалидитетом, који се од 1992. обележава сваког 3. децембра, Уједињене нације су ове године посветиле актуелној теми: „Уједињени у акцији за спасавање и постизање циљева одрживог развоја за, са и од стране особа са инвалидитетом“.

У том смислу, истиче председник СИР Србије, Савез ће се трудити да и даље помаже и реализује акције које ће омогућити заједницу прихватљиву за све људе и радиће као и досад на смањењу маргинализације и искључења са којима се суочавају многи људи који живе са инвалидитетом.

Божидар Цекић

– У име Савеза инвалида рада Србије и у своје име свим члановима и свим особама са инвалидитетом честитам 3. децембар, као и наступајуће празнике. Честитке упућујем и свим грађанима Србије, којима желим добро здравље, личну срећу и срећу њихових најближих, као и успех у животу и раду – поручио је Божидар Цекић, председник СИР Србије.

М. Јовановић

ЦЕНТАР ЗА САМОСТАЛНИ ЖИВОТ ОСИ У ТРСТЕНИКУ

Креативне радионице и акције

У просторијама удружења Центар за самостални живот особа са инвалидитетом у Трстенику у току су креативне радионице, у оквиру пројекта општине Трстеник за удружења. Креативну радионицу води Весна Јевтић, са којом Центар дуже време успешно сарађује.

Према речима председнице Центра за самостални живот особа са инвалидитетом, Анђелине Трифић, на радионицама се уче креативни послови, подстиче таленат и моторика, а израђују се и употребни предмети.

– Уметничко креативна радионица реализује се у оквиру пројекта „Усуди се да промениш себе“, који је подржала општина Трстеник. Радови чланова удружења су већ излагани на изложбама од којих је једна недавно одржана у Крушевцу – истиче

Креативне радионице подстичу таленат и моторику

Анђелина Трифић, која већ годинама успешно води ову организацију особа са инвалидитетом.

Почетком новембра чланови Центра за самостални живот ОСИ спровели су у

центру Трстеника и акцију под називом „Не на моје место“. Како наводи Анђелина Трифић, циљ је био упознавање возача који без налепнице користе места за паркирање предвиђена за особе са инвалидитетом и тако им стварају велике проблеме.

У Центру истичу да жута места нису привилегована, већ су то једина места на која могу да се паркирају. Ако већ нису заузета. Како кажу, не желе да икада ико буде у потрази за жутим местима, али желе да се обрати пажња на то ко их користи.

На ову честу појаву присутну свуда у градовима где постоје обележена места за паркирање указују многе особе са инвалидитетом које то углавном објашњавају бахоштошћу појединих возача.

Д. Ивановић

Признања од институција и корисника

Удружење пензионера града Новог Сада (УПГНС) обележило је, 26. октобра ове године, у велелепном Дому корисника пензија у Каћу, 77 година постојања и успешног рада. Свечаности су присуствовали Јелена Маринковић-Радомировић, председница Скупштине града Новог Сада, Момо Чолаковић, почасни председник Удружења, Данијела Костић, чланица Градског већа за социјалну заштиту и бригу о породици и деци, Никола Крстић, начелник Градске управе за социјалну и дечију заштиту, Мирјана Шуљманац Шећеров, председница Кола српских сестара, Урош Лончар, одборник у Скупштини града Новог Сада, и наравно чланови Скупштине Удружења, председници месних организација, чланови Управног и Надзорног одбора и чланови комисија, корисници пензија који су изабрани за почасне чланове и помажући чланови УПГНС.

На почетку програма хор Удружења пензионера је отпевао химну „Боже правде“, након чега је председница УПГНС Милена Жарковић поздравила све присутне драге госте. Жарковић је истакла да је у 77 година постојања и рада Удружење постало институција и значајан фактор, на првом месту по броју

од 25.000 својих чланова, који су указали поверење и препознали да у свом Удружењу могу остварити своје потребе, као и у 47 месних организација на читавој територији града Новог Сада.

Према њеним речима, Удружење пружа више од 20 различитих услуга за скоро 40.000 новосадских пензионера, и у својим радним телима ангажује 416 активиста чији је задатак и циљ да помогну оним корисницима пензија којима је тешко, који су сами, болесни, немоћни, и који зависе од помоћи Удружења и локалне самоуправе.

Председница Милена Жарковић је нагласила да у Новом Саду ради 19 клубова и девет домова за кориснике пензија, који су изграђени из буџета града и посебно је истакла немерљив допринос и залагање бившег градоначелника Милоша Вучевића, као и данашњег градоначелника Милана Ђурића, са сарадницима, у настојању да пензионери у Новом Саду достојно живе. Подсетила је да град о свом трошку сваке године упућује у бање 400 корисника пензије, да улаже значајна средства у изградњу и уређивање домова за пензионере, да уплаћује једнократну новчану помоћ најсиромашнијим корисницима.

Милена Жарковић уручила Повељу Моми Чолаковићу

– Желим да истакнем и да смо поносни на 30 диплома као знак признања од различитих институција, да смо добили Октобарску награду града Новог Сада, да смо добили орден који нам је, поводом Дана државности, 15. фебруара 2022. доделио председник Републике Србије Александар Вучић, на чему смо му захвални. УПГНС све ово не би постигло да није имало изузетно добру сарадњу и помоћ града и надамо се да ће се ова плодна сарадња Новог Сада и Удружења наставити – рекла је Милена Жарковић.

У наставку свечаности председница УПГНС уручила је почасном председнику Удружења Моми Чолаковићу Повељу, као највише признање које се додељује најистакнутијим члановима за дугогодишњи рад. Велики је допринос Моме Чолаковића угледу Удружења, угледу код корисника пензија, код покрајинских и републичких органа

пензионера, као и код покрајинских и републичких органа управе.

У име града Новог Сада скуп се обратила председница Скупштине града Јелена Маринковић-Радомировић, која је чланицама и члановима УПГНС честитала 77 година рада, истакавши да је реч о добро уређеној и здравој организацији која својим многобројним члановима пружа помоћ и подршку.

– Настојимо да пензионерима у што већој мери живот учинимо лакшим, лепшим и комфорнијим и трудимо се да увек будемо уз вас пензионере – рекла је председница градског парламента.

У наставку свечаности хор Удружења, који је на Смотри хорова Србије у Нишу освојио прво место, отпевао је сплет староградских песама, а на крају је за све приређен коктел и кетеринг.

Г. О.

НОВИ САД

Подела пакета солидарне помоћи

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање је, у складу са Правилником о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО, обезбедио средства за пакете са основним животним намирницама као солидарну помоћ пензионерима чија пензија не прелази износ од 20.631,53 динара. Фонд је, заједно са Удружењем пензионера града Новог Сада, 13. новембра почео расподелу пакета солидарне помоћи а према речима Бориса Јефтића, директора Филијале РФ ПИО Нови Сад, ове године је обезбеђен 231 пакет.

Председница УПГНС Милена Жарковић истиче да Фонд ПИО сваке године издваја значајна средства за побољшање друштвеног стандарда најугроженијих корисника пензија; један део се користи за упућивање на рехабилитацију у бање, а други за солидарну помоћ у виду пакета са основним животним намирницама. У ту сврху сваке године се расписује оглас за овај вид солидарне помоћи, а ове године се на њега пријавило 250 пензионера из Новог Сада. Њих 19 није испунило услове, односно, њих 231

Борис Јевтић (први слева) и Милена Жарковић помагали у подели пакета

су стекли право за добијање пакета солидарне помоћи.

Г. О.

У НИШУ ОБЕЛЕЖЕН ЈУБИЛЕЈ КОЛА СРПСКИХ СЕСТАРА

Извор човекољубља и несебичне помоћи

Средином новембра обележен је велики јубилеј – 120 година постојања и рада Кола српских сестара у Нишу. Тим поводом одржана је аукцијска продаја слика насталих током Омладинске ликовне колоније Сићево, а средства прикупљена на аукцији намењена су штампању монографије нишког Кола.

Дела која су се нашла на аукцији настала су током овогодишње, шесте Омладинске ликовне колоније организоване у част 150 година од рођења Надежде Петровић која је, уз остало, била и оснивач Кола српских сестара у Србији. Аутори радова су нишки ученици Уметничке школе, студенти Факултета уметности и талентовани ученици Специјалне школе „Бубањ“.

Значајна годишњица је била прилика за подсећање на неке од активности Кола али и за најаву наредних хуманитарних акција и планова.

– Најпоносније смо на све активности које се односе на човекољубље, на милосрђе, на помоћ онима којима је најпотребнија. Ми и данас радимо по начелима из 1903. године када је Коло српских сестара у Нишу и основано 30. октобра. Та начела се односе на хуманитарне активности, неговоње православних обичаја и традиција, сећања на знамените људе и догађаје, очување српског писма и језика, задужбинарство – нагласила је

Љиљана Стојановић, председница Кола српских сестара у Нишу.

Она је подсетила да педесетак чланица овог друштва активно ради дубоко верујући да активности остају записане за сва времена у срцима оних којима се помаже. У међувремену у Нишу је основано и Девојачко коло коме приступају учеснице Омладинске ликовне колоније, ученице средњих школа.

Међу бројним активностима Кола у Нишу посебно је истак-

нута помоћ деци без родитељског старања и деци у болницама, као и помоћ деци која са 18 година излазе из старатељских породица а немају где да буду. Углавном, у фокусу су, како се чуло на скупу, деца и старији људи који остају сами у граду а поготову у сеоским срединама. На обележавању јубилеја Кола српских сестара у Нишу речено је и да је њихова следећа хуманитарна активност усмерена на помоћ људима са сметњама у развоју који су смештени у Дому манастира Света Петка изворска, као и штићеницима Дома за смештај одраслих лица Кулина.

Иначе, Коло српских сестара у Нишу је за пожртвован и несебичан рад и доброчинство добило бројна признања међу којима и највећу награду града Ниша – „11. јануар“, али и висока признања владице Иринеја и Синода Српске православне цркве.

Љ. Глоговац

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА БАНКЕ ПОШТАНСКА ШТЕДИОНИЦА

Монографија поводом јубилеја

Годишња скупштина Удружења пензионера Банке Поштанска штедионица одржана је 31. октобра ове године. Тим поводом, симболично на Дан штедње, уприличена је и прослава поводом 44 године постојања Удружења.

На свечаности којој је присуствовао велики број гостију из матичног али и других

удружења презентована је Монографија о 44 године Удружења пензионера Банке Поштанска штедионица, као осврт на прошлост и све што је постигнуто до сада. Председница Удружења Светлана Цеца Илић уручила је посебне захвалнице за изузетну дугогодишњу сарадњу и лични допринос мр Бојану Кекићу, председнику Извршног одбора Банке Поштанска штедионица, који је изабран за доживотног почасног члана Удружења, Марији Кривокапић, проф. др Андреји Савићу, председнику САПЕНС-а, Ружици Белановић, председници ГОП Београд, Ратку Стојковићу, мр Надежди Сатарих, председници Удружења грађана „Снага пријатељства“ – Амити и Српског друштва за Алцхајмерову болест, и проф. Душану Максимовићу, председнику огранка Дорћолијада Покрета трећег доба Београда.

Овом приликом је и председница Светлана Цеца Илић, у име Удружења пензио-

Обраћање Светлане Цеце Илић

нера Банке Поштанска штедионица, добила признање Плакету-Статуету Дорћолијаде, као захвалницу за одличну сарадњу два удружења. Уз поруку да нису битне године живота, већ какав живот живимо у годинама које имамо – златним годинама трећег доба, слављеници и гости наставили су дружење уз музику, песму и игру.

Д. Лукић Лазовић

Проф. др Андреја Савић, Ружица Белановић и народни посланик Драган Марковић

ЛЕПОТА И СНАГА ДОБРОЧИНСТВА

Двојац без кормилара – хуманост без граница

Хуманитарне акције и сакупљање средстава за лечења постали су уобичајени део наших живота. Али, уз сву тескобу и тугу због чињенице да болести постоје и да су лечења толико скупа, покушали бисмо да испричамо једну нарасе лепу и племениту причу.

Реч је о једном дечаку, о једном Двојцу, о једном вртићу и о много добрих људи који су били велика помоћ на једном путу хуманости, путу учења о доброти и о историји, путу од много километара који су наши велики преци већ једном прешли.

Међутим, причу ипак морамо започети са тежином. Наиме, десетогодишњи дечак, Огњен Бојковић из Обреновца, има тешко, ретко обољење коже, булосну епидермолузу, у јавности познату као болест „деце лептира“, у коме је кожа веома нежна и осетљива, тако да и при најмањем додиру или притиску настају њена оштећења. Пошто је услед овог обољења преосетљива и слузокожа, чак и чвршћа храна може изазвати оштећења и бол.

Иако дневно проводи сате у преврљању, у честим боловима, Огњен је изузетно дружељубив, причљив и насмејан дечак са сновима да постане фудбалер. Почетком ове године појавила се нада – једна америчка компанија је произвела лек који спречава инфекције рана, затвара их и одлаже њихово ширење, побољшава имуни систем и продужава живот оболелој деци. Како би Огњен добио шансу за овај лек и лечење у иностранству, потребна је помоћ свих хуманих људи да би се неопходна финансијска средства што пре прикупила, а она износе 76 милиона и 700 хиљада динара. Средства се преко Хуманитарне фондације „Буди хуман“ сакупљају слањем поруке 1525 на број 3030.

Да би помогли да се новац што пре скупи, да кожа зарасте и да Оги заигра фудбал који толико воли, на пут хуманости су се упутили Гордана и Иван Шикора из Батајнице – Двојац без кормилара, како себе називају.

Овај брачни пар, иначе већ годинама посвећен хуманитарном раду, решио је да се бициклима упуту у правцу Атине, на пут дуг 2.800 километара, како би покренули и мотивисали што више људи да помогну Огњену. Овај пут, како кажу, од Панонског до Егејског мора, трајао је 33 дана, а главна подршка племенитом Двојцу били су малишани из батајничког вртића „Прво другарство“, који су их испратили 11. септембра,

Заједничка акција Двојца без кормилара и „Прво другарства“

и све време пратили њихово кретање и напредак.

Ово посебно путовање имало је, поред хуманитарног, и историјски, односно едукативни карактер, јер се део бициклическе трасе којом је Двојац ишао подударао са трасом Албанске голготе, односно водио преко планина Црне Горе и Албаније, уз обалу Јонског мора, до острва Крф и Видо, тако важних нашем националном бићу. У име прводругараца и у своје име, Двојац је положио цвет на спомен-костурницу на острву Видо и тиме на симболичан начин послао поруку да пали јунаци нису и неће бити заборављени.

На питање како су током овог путовања реаговали људи које су на путу сретали, Гоца и Иван су рекли да су људи управо оно што је обележило њихов пут.

– Неки непознати људи су сада наши пријатељи. Неки су се прикључили акцији тако што су покренули упоредо своју акцију за Огија. У иностранству су готово увек била три прва питања: из које земље долазимо, шта значе ти бројеви на леђима и како могу они да помогну. Осећамо да су неки случајни сусрети били унапред заказани – кажу нам Гордана и Иван.

До сада је прикупљено око 22 одсто од укупне суме потребне за Огњеново лечење.

– Велики износ је у питању, зато и наставаљамо акцију и то тако што ћемо током целог децембра, буквално сваког дана, цртати новогодишње мотиве на изложима, улазима зграда, локала, приватних кућа, ко

год нас позове, а услов је да уплата било ког износа буде на Огијев рачун. Надамо се да ће Оги добити шансу за свој живот без бола – каже овај несебични Двојац.

Поред пружања велике помоћи да се сакупе средства неопходна Огију, ово двоје дивних људи су посредно урадили и нешто много више и далекосежније.

– Изузетно смо поносни на сарадњу са Двојцем и одзив наших родитеља током акције. Поред тога што смо директно утицали на финансијско стање породице, што је неопходно за њихово боље сутра, родила се вера да то боље сутра и постоји, да деца имају на кога да рачунају. Помоћ за Огија је опипљива, има и свој број и боју, али овом акцијом учинили смо још нешто што није опипљиво, што клија и што ће тек дати плодове. Посадили смо семе доброчинства у свако дете. Прводругарци су били живи актери у овом процесу и проживљавали лепоту осећаја када другоме помажемо. Поред тога, идући путевима наших јунака, утицали смо и на развијање љубави према домовини и осећање поноса због припадности свом народу – наводи Марија Ћосовић, васпитачица у ПУ „Прво другарство“.

У искреној жељи и нади да ће се постављени циљ и Огњенов сан остварити, као и снови свих других малих и великих људи којима је помоћ потребна, остајемо инспирисани и надахнути оваквим људима и акцијама, смишљајући своја добра дела, како бисмо и сами себе и свет у коме живимо учинили много бољим и лепшим.

Весна Кадић Станковић

У НИШУ ИЗЛОЖБА ПОСВЕЋЕНА ЧУВЕНОЈ СЛИКАРКИ

Омаж Надежди Петровић

Посвета петнаест савремених фотографа славној сликарки

Нишлије, али и свако ко је током новембра боравио у том граду имао је прилику да погледа изложбу „Надежда Петровић – једна сликарка, 15 фотографа, 30 уметничких дела“. Ове године се обележава 150 година од њеног рођења, а изложба обухвата радове 15 савремених српских фотографа који су инспирисани

делима и животом славне сликарке.

Поставка у Официрском дому била је својеврсни омаж Надежди Петровић, родоначелници српске модерне, друштвено ангажованој жени која је, како се често истиче, провоцирала својом уметношћу, смелашћу, феминистичким ставовима и политичким активизмом. Своју

хуманост и патриотизам искачала је и као ратни фотограф и болничарка у балканским ратовима и Великом рату, и једина је жена са ликом на српској новчаници.

Драгоцен допринос Надежде Петровић уметности и култури, посебно југа Србије, јесте Прва југословенска уметничка колонија, основана 1905. у Сићеву код

Ниша, претеча данашње Ликовне колоније. Колонија је након паузе у раду обновљена и ове године је одржан њен 60. сазив.

Иначе, изложба посвећена Надежди Петровић реализована је у сарадњи Галерије савремених ликовних уметности у Нишу и Министарства културе Републике Србије.

Љ. Глоговац

ПРОГЛАШЕНИ ПОБЕДНИЦИ ПОЕТСКОГ КОНКУРСА „ЗЛАТНИ СТИХ“

Најлепша је „Стари мој“

На церемонији отварања 21. Фестивала стваралаштва старијих „Златно доба“, 14. новембра, у свечаној сали Скупштине града Београда у Старом двору, проглашени су победници поетског конкурса „Златни стих“.

Највише оцене за ауторски рад и прву награду – скулптуру „Златни стих“, рад академског вајара Милосава Павелке, добила је ауторка Јованка Грубић Јанчић из Панчева за песму „Стари мој“. Плакете за друго и треће место „Сребрни стих“ и „Бронзани стих“ припале су Милисаву Томовићу из Шапца за песму „Облици“ и ауторки Душици Стевановић из Неготина за песму „Кад ме не буде више“. Песничка одличја уручио је у име организатора фестивала директор Установе Геронтолошког центар Београд Срђан Димитријевић.

На свечаности је додељено и признање „Искорак“ и то Петри-

ци Бјелици (98) из Краљева за 1350 написаних песама. Петрица је почела да пише у седмој деценији, а награду јој је уручио председник Привременог органа града Београда Александар Шапић, који је свечано и отворио фестивал.

Овогодишња награда „Златна реч“ за хумано новинарство у служби позитивног односа према старијим особама оправдано је додељена Марини Стојадиновић, уредници емисије „Доживети стоту“, која се већ 23 године емитује на Првом програму Радио Београда. Награда „Златна реч“ је установљена са циљем подизања свести о положају, потребама и правима старијих особа, а 2019. године припала је и листу „Глас осигураника“.

Сви учесници овогодишње манифестације културе старијих „Златно доба“, остварили су своје право на стваралаштво, што

Добитници фестивалских награда и признања: Марина Стојадиновић, Јованка Грубић Јанчић, Петрица Бјелица, Милисав Томовић и Марина Стевановић, ћерка Душице Стевановић

је био и фестивалски слоган, а на Јутјуб каналу Геронтолошког центра Београд биће постављен видео зборник са одабраним песмама поетског конкурса.

Подсећамо да су конкурс написали Секретаријат за социјалну заштиту и Радна јединица дневних центара и клубова у оквиру Геронтолошког центра Београд, а покровитељ 21.

фестивала стваралаштва старијих „Златно доба“ био је град Београд.

Фестивал „Златно доба“ има за циљ да афирмише и промовише аматерско стваралаштво старијих, неговање и преносење културне баштине, као и културну размену између региона и земаља.

М. Симовић-Максимовић

Машта може свашта

Поводом деценије свог постојања и рада, огранак Дорђолијада Покрета трећег доба Београда, под покровитељством општине Стари град, организовао је од 10. до 16. новембра ове године, у кући Ђуре Јакшића у Скадарлији, „Креативне дане Дорђолијаде“.

Манифестацију и изложбу радова са међугенерациских ликовних колонија Дорђолијаде под називом „Машта може свашта“, којима је руководио академски сликар проф. Томислав Петровић, свечано је отворио председник огранка Дорђолијада Покрета трећег доба Београда, проф. Душан Максимовић. Он је нагласио да се у основи свих пројеката Дорђолијаде налазе међугенерациска сарадња и солидарност, а да им је главни циљ промоција активног и здравог старења, посебно ако се има у виду да је просек старости у општини Стари град у порасту (тренутно 45,5 година) и да трећину становника на овој општини чине пензионери и припадници трећег доба.

Указано је и на значај међугенерациских ликовних колонија које су представљене као простор који омогућава да се демонстрирају мотиви ликов-

Поставка слика у кући Ђуре Јакшића

ног изражавања свих животног доба без икаквих граница. Градимир Николић, руководилац Клуба ликовних стваралаца ПТД Београда, истакао је да се на овај начин пружа могућност љубитељима сликања да се слободно и самостално изражавају, да опажају, истражују идеје и могућности, а да је у основи тог стварања најважније њихово лично задовољство, испуњеност и искуствена комуникација са другима.

Гудачки трио „POST ARKO“ наступио је у музичком делу

програма и допринео још бољој атмосфери. Ову свечану прилику додатно је обогатила и додела Плакета-Статуета Дорђолијаде члановима, сарадницима и пријатељима за деценијски допринос развоју, организацији и реализацији програмских активности.

Након разгледања изложбе, програм је приведен крају у разговору са ауторима и дружењу учесника и гостију уз коктел. Заинтересовани грађани су изложбу могли погледати још 15. и 16. новембра.

Књижевно вече, под руководством Владимира Јестратијевића, одржано је 14. новембра, а на њему су се представили Живко Кулић, Радиша Благојевић, Славко Чупић, Мирјана Рајковић, Бранка Танасић и многи други. Посебну пажњу ове вечери привукли су наступи ученика Музичке школе „Мокрањац“ из Београда и представника вокалног састава „Огрлица од бисера – Ђердан“, који су изапали опште одушевљење свих присутних.

Драгана Лукић Лазовић

ОДРЖАНИ ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ У СВРЉИГУ

Победнику признање и уговор

У Сврљигу је 12. и 13. новембра ове године одржана завршна свечаност песничке манифестације Дани Гордане Тодоровић, која се одржава у знак сећања на ову песникињу рођену у Драјинцу код Сврљига. Иако је умрла млада, у пуној стваралачкој снази, оставила је иза себе четири објављене збирке, али и много необјављених песама. Гордана Тодоровић је добитник Бранкове награде за 1955. годину, а имајући у виду њено књижевно стваралаштво, Сврљиг јој се на најбољи начин одужује.

Центар за туризам, културу и спорт Сврљиг сваке године расписује наградни кон-

курс за необјављени рукопис. Овогодишњи победник је песникиња из Зрењанина Драгица Стојановић за рукопис „Мала смрт“. Жири у саставу: Горан Максимовић, Радослав Вучковић и Зоран Вучић, био је једногласан у одлучивању.

Првог дана манифестације Дани Гордане Тодоровић овогодишњем лауреату, Драгици Стојановић, уручена је Плакета општине Сврљиг и уговор о штампању књиге, а прошлогодишњем победнику Бошку Ломовићу књига је већ одштампана.

Другог дана манифестације организован је обилазак завичајне куће песникиње

Драгица Стојановић са признањем и председник општине Сврљиг Мирослав Марковић

у селу Драјинац, а у истуреном одељењу Основне школе „Добрила Стамболић“ у част Гордане Тодоровић одржана је свечаност.

С. Ђорђевић

ПЕНЗИОНЕРСКИ ДАНИ ИДЕАЛНИ ЗА ЗАПОЧИЊАЊЕ НОВИХ АКТИВНОСТИ

Време је за хоби

Хобији и слободне активности користе су за људе свих узраста, а најважније могу бити за старије особе. Хобији старије чине здравијим, срећнијим, задовољнијим, повећавају ниво серотонина и смањују осећај и могућности депресије – само су неки од закључака студија које су истраживале значај и улогу хобија код људи у трећем добу.

Истраживање је спроведено међу више од 93.000 старијих од 65 година из 16 земаља са три континента (Јапан, САД, Кина и 13 европских) и објављено је у септембру ове године у часопису *Nature Medicina*. Закључак испитивача и испитаника је да треба што интензивније радити на развоју активности за особе трећег доба.

Некада се хоби сматрао губљењем времена, па чак и луксузом. Данас је то потреба и веза са психо-физичким здрављем, начин да се употпуни слободно време, спозна срећна старост, а позне године су се показале као одлично, па чак и право време за започињање нових интересовања. Стереотипно је мишљење да су старије особе предодређене да се баве само шетњом или картањем, а неке земље су нам пример да листа активности које чине добро и духу и телу може бити и другачија.

Сакупљање старина

Подруми и тавани сами по себи су мистериозни, а благо које скривају често зна да буде непроцењиво. Посебну вредност им даје неиспричана прича коју крију у себи. Старе кутије и одличја своје место могу пронаћи у музеју као редак примерак. Ретро предмети су последњих година на цени и привлаче пажњу шире популације, па вредан порцелан, старински накит, намештај, књиге и други разни предмети за покућство се могу пронаћи, сакупити, уредити и представити у кутку дома, али и на сајмовима антиквитета на којима се посети-

оци друже, размењују предмете и употпуњују своје збирке. Док неки то чине преко интернета, други то виде као идеалну прилику за окупљање, а сакупљати се може свашта, од поменутих стварчица до слика, лутака, украсних фигурица, значака...

Баштованство је већ препознато као активност за старије али то је занимљива забава у којој могу уживати сви чланови породице. Немачка је један од најбољих примера да баштованство није резервисано само за оне 65+, већ да се све више младих људи посвећују томе.

Такође, баштованство је хоби који не познаје границе јер захтева стално усавањавање и проучавања разних врста биља, а размена идеја и семена може бити нова веза са постојећим и потенцијалним пријатељима. То је здрава активност са много предности за физичко и ментално здравље. Присталице ове делатности кажу да је осећај да брину о нечему што треба да да резултат, а може имати користи за целу породицу један од главних мотива.

Ипак, људи често одустају од баштованства јер сматрају да је оно предодређено за руралне средине и повезују га са потребом за додатним простором. Међутим, брига о цвећу је изводљива и у сопственом животном простору, а балкон или простор испред зграде могу бити идеална замена за врт у коме се може узгајати све, од цвећа и кактуса до јагода и парадајза.

Благотворни цвркул

Посматрање птица је активност у успону и у већини земаља је хоби број један. Веома је популаран у Европи и Северној Америци, мада се његова заступљеност постепено шири и на друге делове света. Један је од најбољих хобија за старије јер птице није само занимљиво гледати већ и слушати па ова активност која делује умирујуће на посматрача има и терапеутско дејство.

Мада посматрање птица спада у категорију скупих хобија који захтева озбиљну припрему и подразумева набавку књига за едукацију, двогледа па чак и камере којом ће се забележити авантуре пернатих љубимаца, не мора увек да буде тако. Гледање птица може да се дозира у складу са могућностима и околностима, па су многи ограничили хоби на своје двориште, а хранилицама и појилицама за воду врло успешно привлаче птичју популацију.

Играње игрица је још једна забава која је у сталном порасту код старијих од 55 година – сваки четврти старији од 65 користи своје паметне телефоне за видео игре, показују искуства неких земаља. Чини се да у томе предњаче Британци, јер је чак 47 одсто њих у добу од 55 до 64 играло видео игрице у претходних пет година.

Ова активност такође је здрав изазов за мозак, а компјутерске 3D игре могу помоћи у спречавању губитка памћења. Зато игрице немају само лошу репутацију, већ неке помажу да мождане вијуге буду још спретније, развијају радну меморију, побољшавају стратешко планирање, навигацију, моторне способности и сналажљивост. Научно је доказано да утичу на пораст нивоа сивих ћелија у мозгу. Истраживачи са једног универзитета у Сан Франциску развили су пакет видео игара које су дизајниране да побољшају меморију код здравих старијих особа.

Још један хоби који има терапеутско дејство а не захтева посебне услове и додатну опрему је слагање слагалица. Нежни и суптилни покрети ређања делова могу помоћи у спретности па је та врста покрета посебно корисна за људе који имају артритис. Они који практикују овај хоби слажу се да су слагалице опуштајуће за њихов ум, терају их да се фокусирају, а предност овог хобија је и да није зависан од временских услова.

Марија Симовић-Максимовић

Бонуси привлачни, интересовање мало

Ако немачки пензионери остану у радном односу дуже него што морају, то би им се могло вишеструко исплатити буде ли усвојена стратегија за јачање индустрије, коју је у октобру представио министар економије Роберт Хабек. Овај предлог једно је од могућих решења проблема недостатка квалификованих радника у Немачкој, а како бејби бумер генерација одлази у пензију, ситуација ће постати још гора.

Конкретно, предлог предвиђа да пензионери који оду у старосну пензију са 45 година радног стажа или са испуњеном старосном границом (у 2023. износи 66 година), могу знатно да увећају приходе ако наставе да раде. Предлог министра је исплата позамашних награда пензионерима који се одлуче за ову опцију, а ти бонуси заправо би били доприноси за пензијско осигурање и осигурање за случај незапослености које би послодавци исплаћивали директно корисницима пензија који су у радном односу. За запослене пензионере то би значило додатних 10,6 одсто на бруто плату. Удео пензијског осигурања износи 9,3 одсто бруто плате а осигурање од незапослености доноси још 1,3 процента.

Изведена је и прецизна рачуница која каже да би корисник пензије за просечну месечну бруто зараду од 4.105 евра

Берлин

могао за пуно радно време да заради додатну премију од 5.222 евра годишње, односно 435 евра месечно. Ко буде радио за минималну бруто плату (2.080 евра), добијаће додатних 220 евра месечно, односно годишњи бонус ће му бити 2.646 евра, док максимални износ бруто зараде од 7.300 евра доноси максималну годишњу премију од 9.285 евра (774 евра месечно). Међутим, овај предлог се не односи на кориснике превремене пензије, већ само на оне који су навршили стандардну старосну границу за пензионисање.

У Немачкој, као и у неким другим земљама и у Србији, постоји горња граница зараде преко које се доприноси не уплаћују.

У 2023. години важећа граница је 7.300 евра месечно на територији некадашње Западне Немачке и 7.100 евра у новим државама (некадашња Источна Немачка). Савезна влада је 11. октобра ове године усвојила и Уредбу о израчунавању величине социјалног осигурања у 2024, те ће горња граница зарада на коју се обрачунавају доприноси бити 7.550 евра месечно, односно 90.600 евра годишње у старим државама и 7.450 евра у новим савезним државама. У рударском пензијском осигурању очекује се лимит од 111.600 евра годишње или 9.300 евра месечно. Очекује се и да ће просечна годишња плата за 2024. бити 45.358 евра.

Када је реч о пензијама, оне су од 1. јула ове године у западном делу повећане за 4,39, а у источном за 5,86 одсто, тако да просечна пензија у Немачкој са 45 година стажа осигурања износи 1.543 евра. Просечне пензије на западу и истоку земље такође се разликују: у западној Немачкој мушкарци и жене примају у просеку 1.605 евра месечно након 45 година стажа, а на истоку само 1.403 евра. Према проценама, пензије у Немачкој ће од 1. јула 2024. бити повећане за још 3,5 одсто, мада је Министарство за рад и социјалну заштиту саопштило да ће коначна вредност повећања бити утврђена тек на пролеће.

Што се тиче предлога министра Роберта Хабека, још увек се не зна када ће и да ли ће ова иницијатива бити спроведена. Министар је признао да постоје тачке око којих се актери још не слажу, а то се односи и на финансијске могућности.

С друге стране, питање је да ли старији желе наставак рада чак и ако им се то финансијски исплати? Последње анкете показују да запослени ипак једва чекају одлазак у пензију. Истраживање непрофитне организације Демографска мрежа показује да опште расположење у друштву иде у супротном смеру: људи би били спремни да прихвате и смањење прихода ако би могли да оду раније у пензију. Чак скоро две трећине (63,4 одсто) испитаних је рекло да не жели да ради дуже од 63 године. Раније анкете су такође давале сличне резултате из чега би се могао закључити тренд у друштву.

Не треба се лишити знања, вештина и искуства старијих, пише у стратегији министра економије. То је лепа порука али само ако буде довољно спремних да учествују.

М. Јовановић

Разлика у пензији полова скоро 30 одсто

Подаци немачког Федералног завода за статистику показују да су жене у старијој животној доби у лошијој ситуацији од мушкараца. Према резултатима Анкете о приходима и условима живота из 2021, жене које су имале 65 и више година у Немачкој су примале пензионерски приход од 17.814 евра бруто годишње. Приход мушкараца исте старосне групе износио је 25.407 евра бруто.

Поводом Међународног дана жена, у марту ове године је саопштено да родна разлика у висини пензије између мушкараца и жена износи 29,9 одсто, односно пензије жена у просеку су скоро за трећину ниже од пензија мушкараца.

Разлике у приходима последица су тога што су жене радиле на пословима који су слабије плаћени; чешће су правиле паузе у раду због трудноће и бриге о деци; радиле са скраћеним радним временом; неговале родитеље или рођаке и – ређе су биле на руководећим позицијама.

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ОПШТИНЕ ЗЕМУН ОБЕЛЕЖИЛО ИЗУЗЕТАН ЈУБИЛЕЈ

Првих 77 година постојања

Свечаним пријемом и уз богат програм у Великој сали општине Земун, у присуству представника Градске општине Земун, надлежних министарстава и сродних удружења, Удружење пензионера општине Земун 21. новембра прославило је своју славу и 77 година постојања.

– Седамдесет седам година рада Удружења је за поштовање, као што су за поштовање и ваше године. Хвала вам за све оно што сте урадили, све оно кроз шта сте прошли мислећи на будуће генерације и на оно што сте својим прегалаштвом оставили као залог у изградњи Земунa, Београда и Србије – поздравио је госте у име домаћина председник Скупштине општине Земун Мирослав Гајић и нагласио да се ова општина труди да пензионерима увек буде на услузи и да обезбеди што боље услове за функционисање свих удружења пензионера на својој територији.

– Једна смо од ретких општина која је отворила шалтере у сарадњи са Републичким фондом ПИО како бисмо вам приближили све услуге које вам омогућују различите попусте – додао је Гајић.

Док су се у позадини смењивале фотографије са многобројних заједничких путовања и активности по којима је ово удружење познато, председ-

Председница Биљана Кордић говорила је о културним и едукативним програмима Удружења

ница Удружења пензионера општине Земун, Биљана Кордић, представила је културне и едукативне програме који се, у складу са недавно усвојеном Стратегијом активног и здравог старења Владе Србије, континуирано спроводе, а у разговору за Глас осигураника најавила је и неке нове.

– Пре месец дана покренули смо пројекат „О Земуну са Земунцима“ и то је наш хроничарски подухват где испитујемо Земунце на различите теме. Гледамо и скенирамо фотографије, сећања бележимо и надам се да ћемо објавити и публикацију. Почели смо и са хуманитарним радом па планирамо да оне којима је то потребно снабдемо гардеро-

бом. Такође, чланове Сврџишта ћемо изненадити и донираћемо им слаткише.

Земунско удружење пензионера активно је и на друштвеној мрежи Фејсбук где броји завидних 2500 пратилаца. С обзиром да се испоставило да је ово добар начин информисања о бројним прошлим и предстојећим садржајима, али и да се они резервисаних схватања привуку, колико већ на зиму биће отворени Јутјуб канал и Инстаграм профил – истиче Биљана Кордић.

Удружење пензионера општине Земун је са 800 чланова једно од бројнијих београдских удружења. Ипак, у удружењу истичу да им овај податак није пресудан параметар за оно што

раде и да су добродошли сви који желе да се радују свакодневници, дружењу, песми и учењу нових вештина, као и људи спремни на авантуру живота. Зато су тематске вечери које се редовно и плански спроводе увек добро посећене. Чланови подједнако уживају и плешу на „Игранкама као некада“, упознају културу и обичаје неке удаљене егзотичне земље на „Путовањима без кофера“, представљају своје ауторске радове на „Земунским књижевним изазовима“, или користе музику за релаксацију и у сврху терапије на „Дружењима са Лолом и музиком“, брину о здравом телу и духу на часовима јоге.

– Определили смо се да радимо тако да све активности, едукације и целоживотно учење буду доступни свим старијим особама, да радимо на социјалној инклузији старијих у коју кроз заједничке активности покушавамо да укључимо и младе људе. Оно што смо задали себи као задатак је да нашим пензионерима вратимо достојанство и радост, а овај дан када славимо јубилеј сигурно је један од таквих – задовољно нам је објаснила председница Кордић.

Програмски део свечаности завршен је како другачије него уз песму, а незванична химна Удружења „Запевајмо ми, Земунци стари“ проламала се пуном салом. Затим је уследио богат коктел, и свих 250 присутних уживало је у пићу и послужењу. За то се побринула општина Земун.

У програму свечаности учествовали су и професорка Надежда Петровић Орић која се осврнула на историју Удружења, Милутин Милошевић је подсетио на стваралаштво великог књижевника и Земунца Давида Албахарија, а певачка група „Земунски филигран“ и плесна група Удружења пензионера општине Земун разгалили су све госте и учеснике.

Марија Симовић-Максимовић

Плесачи из Удружења пензионера општине Земун одушевили су све присутне

Острог главна одредница

Чланови Градског удружења пензионера Лознице у септембру су организовали тродневну екскурзију током које су обишли неколико манастира у земљи и региону. Прва одредишна тачка био је комплекс манастира Тврдош. На месту где је настао још у 4. веку постојала је црква на чијим темељима је изграђена садашња црква Успење пресвете Богородице. Сам манастир је најстарији у Херцеговини, верује се да је ктитор био краљ Милутин који га је обновио, док су у 17. веку ктители били и цар Константин и царица Јелена. У манастиру се у 17. веку замонашио Стојан Јовановић и добио монашко име Василије. То је Свети Василије Тврдошки и Острошки Чудотворац.

Након обиласка Тврдоша лознички пензионери свратили су у сунцем обасјано Требиње, а затим наставили према главној одредници – манастиру Острог. Овај манастир је посвећен Светом Василију Острошком

На Фрушкој гори пензионери су обишли три манастира

који га је основао и чије тело почива у њивоту у пећинској цркви.

Пензионери су с пажњом разгледали све што се налази у овом најпосећенијем манастиру у југоисточној Европи, у који долазе верници свих религија из свих крајева света. Вечерњој и јутарњој служби су присуствовали сви, а то је и био главни мотив 53 путника из Лознице. Ноћ су неки провели у конаку, док су смелији спавали под ведрим небом.

Пут је настављен у Србију, у Пријеполје, односно манастир Милешева. У овом знаменитом манастиру су биле сахрањене мошти светог Саве пре него што су их Турци пренели на Врачар и ту спалили. Фреске Милешеве се убрајају међу најбоља европска остварења 13. века, а најпознатија је фреска Бели анђео.

Задовољни виђеним пензионери Лознице су се брзо отиснули на следеће путовање – обилазак Сремских Карловаца и фрушкогорских манастира

Ново и Старо Хопово и Велика Ремета.

Манастир Ново Хопово, поред Ирига, изграђен је почетком 16. века са црквом посвећеном светом Николи. Био је просветни центар током више векова где су многи долазили да уче да читају и пишу, а познат је и по томе што се у њему замонашио Доситеј Обрадовић. Недалеко је и манастир Старо Хопово, изолован и окружен боровом шумом. Подигао га је деспот Ђорђе Бранковић почетком 16. века.

У манастиру Велика Ремета пензионери су се након обиласка бачили у трошак – куповали су бројанице, календаре, иконе, а највише ливадски мед и манастирску ракију. Помало уморни стигли су у Сремске Карловце и после обиласка овог града културе, вина и богате историје, остатак дана се уз ручак, песму и игру дружили са домаћинима из карловачког Удружења.

И овај излет је, како кажу, оцењен као врло успешан.

Сава Бабић

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ОПШТИНЕ ЧУКАРИЦА

Проблеми са простором

Удружење пензионера Чукарице у догледно време мора да се исели из просторија које користи. Зграду у којој је пре десет година купила је приватна фирма и у току су разговори око пресељења. Пре више деценија Удружење је уступило општини плац уз обећање да ће добити историје на трајно коришћење. Све је остало на обећањима и сада треба решавати имовинско-правне проблеме.

– Постојеће просторије добили смо на привремено коришћење 1980. године. Не поседујемо валидна документа, али смо по том основу сте-

кли станарско право. Пре десет година зграду је купило приватно лице и у мају смо добили рок од 90 дана да се иселимо. Ангажован је адвокат и у току су разговори око проналажења одговарајуће локације. Нуђене су нам неусловне бараке поред стадиона Чукаричког, које смо одбили и надамо се повољном решењу – каже председник Удружења Милош Костић.

Ове потешкоће их не спречавају да се баве редовним пословима па су у току активности око расподеле хуманитарних пакета за социјално угрожене пензионере који

имају месечна примања нижа од 20.631 динара.

– Фонд ПИО је определио 546.000 динара за куповину хуманитарних пакета, изабрали смо најповољнијег понуђача, те је овај вид помоћи обухватио 300 пензионера. Активан је и Фонд солидарности, од почетка године учланило се 74 заинтересованих за доделу позајмице. На располагању месечно имамо 350.000 динара и на позајмицу која се враћа у више рата, без камата, може да рачуна десетак чланова – напомиње Костић.

Републички фонд ПИО је финансирао и беспла-

тан одлазак у бање за 237 пензионера. Удружење је успоставило сарадњу са хотелима „Бањица“ у Сокобањи и „Гејзир“ у Сијеринској бањи, тако да је са ваучерима у овим објектима боравило 150 људи. Преко пензијског чека остварили су попуст у плаћању на више месечних рата.

На Скупштини Савеза пензионера Србије Милош Костић је покренуо иницијативу да се промени или допуни Правилник о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО о коришћењу бањских капацитета у делу за особе са инвалидитетом.

Милош Костић

– До сада су право на пратњу имала слепа и слабовида лица и деца неспособна за самосталан живот. Заложено сам се да тежа инвалидна лица имају пратиоца јер је било примера да су чланови породице морали сами да финансирају боравак у бањи. Предлог је прихваћен и узет у разматрање – наводи Милош Костић.

Милан Ашковић

СТАРИ ГРАД

Одлични резултати на такмичењима

Општинско удружење пензионера Стари град из Београда ради на спровођењу различитих програма, промоцији активног старења и што бољег квалитета живота. Чланови Удружења током године редовно практикују шетње и вежбање на јавним спортским теренима, али и учествују на такмичењима где остварују одличне резултате.

У јуну ове године у Обреновцу, на Меморијалу „Василије Белобрковић“ учествовало је свих 17 београдских општина, а ОУП Стари град се такмичило са две екипе. Најбољи су били шахисти који су освојили друго место, а добри резултати су остварени и у остале четири дисциплине.

– На Олимпијади трећег доба у Врњачкој Бањи имали смо најбољи пласман од свих београдских општина. Од 105 екипа које су учествовале, ми смо се пласирали на 14. место, док је Синиша Ружић из наше екипе као најбољи појединац у свих пет дисциплина освојио пехар „Дејан Живојиновић“ – похвалила се председница Удружења Слађана Плавшић. Она је истакла да Удружење учествује и у другим дешавањима на општини Стари град, као што су Дечији маратон и играње шаха са децом, које се организује у сарадњи са општином.

А. Н.

КИКИНДА

Солидарна помоћ за пензионере

Солидарна помоћ коју додељује Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање омогућена је и за пензионере са најнижим примањима на територији Кикинде. Најстарији суграђани чија је пензија нижа од 20.693,53 динара до 1. новембра могли су да се пријаве за помоћ.

– Пријављивање је било понедељком, средом и петком од 9 до 12 часова у просторијама Удружења, док су пензионери који живе у селима то могли учинити у месним организацијама, тамо где их има, и у месним заједницама. Помоћ је у брашну и кућној хемији, а на територији града поделићемо 150 пакета – каже председник кикиндског удружења Милан Периз (на слици).

По истеку рока за пријављивање комисија је донела одлуку коме ће припасти помоћ, а вредновали су се висина пензије и године пензионера који подноси захтев.

У Кикинди има око 13.500 пензионера, од којих је око две хиљаде са најнижим примањима.

А. Ђ.

ВРАЊЕ

Веселјаци „Ђеренке“ призивају младост

У Омладинском културном центру у Врању сваког петка од 17 до 19 сати весело је, забавно и раздрагано. Окружени позитивном енергијом чланови пензионерске организације „Ђеренка“ на игранкама учвршћују пријатељства и духом млади и пуни живота и младалачке иницијативе пркосе годинама.

Председник Удружења пензионера „Ђеренка“ Томислав Стојановић истиче да се уз весело расположење, песму и игру најстарији Врањанци радују животу, присећају лепе младости и пркосе старости.

– На гласу су игранке пензионера „Ђеренке“ у сали Омладинског културног центра, на којима буде од 40 до 60 припадника трећег доба. Расположени и насмејани пензионери нашег али и других врањских удружења уз „живу“ музику, старе песме и кола најлепше се друже. Инжењерима, правницима, лекарима, економистима, занатлијама и другим веселјацима трећег доба у крви су мерак и карасевдах. Дружење на игранкама прави је еликсир веселе јесени живота – каже за „Глас осигураника“ Томислав Стојановић.

Уз незаборавне песме и култна српска кола најстарији Врањанци се присећају лепих успомена из младости.

– Прохујаше године, све оде у сећање на лепу и безбрижну младост. Ове игранке пензионере враћају у неко лепо време. Добро се релаксирају на незаборавним забавама али искључиво уз сокове и минералну воду. Под старе дане крунише се и по која љубав слободних дама и њихових партнера. Упркос тропској јари, за пензионере „Ђеренке“ лето је било веома активно – истиче секретар Удружења Славка Крстић.

В. П.

ВЕЛИКА ПЛАНА

Дан Удружења

Удружење пензионера општине Велика Плана обележило је 76 година од оснивања и крсну славу св. Тома. Председник Удружења Миодраг Милосављевић поздравио је чланове и госте: секретара Савеза пензионера Србије Драгана Петковића, саветника председника САПЕНС-а Момчила Вуксановића Браду, председника општине Игора Матковића, представнике удружења Смедерева, Смедеревске Паланке, Крагујевца, Деспотовца, Жабара, Лапова и Аранђеловца, као и председника Организације слепих и слабо-видих у Великој Плани Милана Перића и Младена Савића из компаније Дунав осигурање. Свим активистима додељене су захвалнице.

Председник Милосављевић захвалио је на доброј сарадњи Савезу пензионера Србије, локалној самоуправи, као и Републичком фонду ПИО на десетодневној бесплатној рехабилитацији у бањама за 92 пензионера и донацији 306 пакета за најугроженије, док је 50 пакета подељено из средстава Удружења. Милосављевић је истакао да су обезбеђени и дрва и угаљ на 10 месечних рата, што такође кредитира Удружење, те да редовно обилазе старе и болесне да би им показали да нису заборављени.

М. М.

НИШ

Јубилеј Удружења ПУ Ниш

Удружење пензионера Полицијске управе Ниш обележило је 45 година постојања 11. новембра ове године. Свечаност је одржана у амфитеатру Природно-математичког факултета у Нишу, у присуству гостију из Мађарске, Бугарске, Републике Српске, удружења пензионера ПУ из читаве Србије, као и представника Скупштине града Ниша. Богат културно-уметнички програм извело је КУД „Пензионер“ из Удружења пензионера града Лесковца.

Гости су у јутарњим сатима обишли комплекс Медијана, а по завршетку свечаности прослава се наставила уз богат ручак у ресторани. Свим представницима удружења из Србије и околних држава уручени су пригодни поклони. У Удружењу пензионера ПУ Ниш кажу да су овом приликом угостили више од 300 гостију.

Ж. С.

ЗЛАТИБОР

Отворен Клуб пензионера

На Златибору је 17. октобра отворен клуб за око 600 пензионера који живе у овом туристичком месту. Свечаности су присуствовали Милан Стаматовић, председник општине Чајетина, и Арсен Ђурић, председник Скупштине општине.

Госте и пензионере поздравио је Славко Пантовић, председник Удружења пензионера општине Чајетина, који је рекао да је тај објект службо МЗ Златибор и да је на предлог општине уступљен пензионерима на коришћење. Објект се налази у близини Културног центра, поред биоскопа, и има салу, кухињу и пратеће просторије. Опремање Клуба намештајем и реквизитима и опремање кухиње финансирало је Удружење пензионера.

Председник општине Милан Стаматовић похвалио је рад Удружења и поменуо помоћ пензионера при градњи Голд гондоле. Рекао је да је и општина увек помагала пензионере јер су они у прошлости много тога урадили за њу, а затим је симболично уручио кључ од Клуба најстаријем пензионеру Драгољубу Антићу.

Закуска са музиком омогућила је да се пријатно дружење настави у опуштеној атмосфери. Клуб је још један корак ка унапређењу квалитета живота пензионера на Златибору и околини, а Удружење ће настојати да им обезбеди што више садржаја.

В. Б.

СВРЉИГ

Повећан број чланова

Удружење пензионера Сврљиг у овој години удвостручило је број чланова и у евиденцији има више од 2000 организованих у 38 месних организација на сеоском и градском подручју.

Према речима председника Удружења Славише Матејића (на слици), има разлога што се пензионери придружују овој организацији.

– Прво, много је активности где налазе себе и са задовољством се ангажују. Ту су набавке по повољним ценама: огрева, пецива и других артикала, па животно осигурање, разна дружења, учешће на културним и спортским манифестацијама. Додатно, и пензионерске картице носе многе повољности. Остварујемо добру сарадњу са локалном самоуправом, хуманитарним и другим институцијама, као и пензионерским организацијама из више места Србије – каже Матејић.

Председник сврљишких пензионера наводи и да су најлепша дружења у Клубу удружења, играње шаха, приче, рођенданска и друга славља. Како каже, многи траже савет и помоћ, у чему им Удружење помаже, што је од великог значаја.

– Ако овако наставимо, ми рачунамо да упишемо и 3000. члана нашег удружења. Становништво сврљишке општине је претежно старачко и њему је пензионерска помоћ увек добродошла – истиче Славиша Матејић.

С. Ђ.

ТРСТЕНИК

Обележен дан и месец старијих особа

У просторијама Црвеног крста у Трстенику, поводом обележавања Дана старијих особа одржана је бесплатна акција мерења крвног притиска и шећера у крви. Према речима Виолете Ђекић из трстеничког Друштва дијабетичара, које је у сарадњи са Црвеним крстом, Домом здравља и општином Трстеник организовало ову акцију, одазвало се 47 старијих особа.

– Ми посебно водимо рачуна о старијима. У оквиру Црвеног крста успешно ради Актив жена пензионера који једном месечно организује дружење са члановима. Са њима обилазимо старије особе, болесне, посебно у руралним пределима, помажемо, доносимо пакете помоћи са намирницама и средствима за хигијену, а чланице Актива се друже са њима. Претежно старије особе користе и услуге наше Народне кухиње. Током октобра ова акција је спроведена и у сеоским срединама – рекла је Милка Трошић из трстеничког Црвеног крста.

Д. И.

СЕДЕЊЕ КАО СВЕ ЧЕШЋИ СТИЛ ЖИВОТА

Људско тело је створено за кретање

Наше здравље је уско повезано са стилем живота који свако од нас води. Опште је познато да људи проведу све више времена седећи и да су све мање активни. Дан у канцеларији проведен за рачунаром по више сати дневно доводи до тога да, хтели ми то или не, скоро све време седимо те се показује да и модерна дигитална технологија испоставља своју цену коју некад плаћамо оним најважнијим – својим здрављем.

Водимо седентарни начин живота када, каже дефиниција, проводимо шест или више сати дневно седећи или лежећи, а недостаје нам значајно физичко кретање у свакодневном животу. Дуго седење изазива умор па бирамо да користимо разна превозна средства и све мање ходамо, те је из тог круга тешко изаћи. Седење као превасходни начин живота је толико опасно да га неки научници сматрају највећом претњом за опстанак људске врсте. Савремени човек, чији су преци некада пешке прелазили континенте, сада једва да три сата дневно стоји. Превозна средства, компјутери, мобилни телефони, телевизије са огромним избором програма, све то озбиљно одвлачи пажњу и удаљава од кретања. Тера нас да будемо пасивни на уштрб физичке активности која је неопходна за правилно функционисање организма. Технологија је омогу-

Јер – физичка неактивност узрок је многих хроничних болести. Наша пасивност расте са годинама и чешћа је код жена него код мушкараца. Она представља ризик за: високи крвни притисак, лошу циркулацију, гојазност, болести срца, дијабетес, мигрене, проблематичну кожу, кривљење кичме, повећава се опасност од рака а негативно утиче и на наше психичко здравље. Физичка неактивност доводи и до атрофије мишића и слабљења имуног система, што може да остави озбиљне последице.

Према последњим истраживањима, просечан становник планете седи више од 13 сати дневно, спава око осам сати, креће се само три сата, а требало би да буде супротно. У великим градовима у којима постоји градски превоз људи се крећу још мање. Стога, има претпоставки да је овакав начин живота погубнији за људско здравље од пушења.

Први знаци упозорења да превише седимо су болови. Јавља се и нервоза, депресија, лош сан, повећање телесне масе, деформација кичме, главобоља. Лоше стање кичме је узрочник лошег рада нашег тела, јер је она „контролор“ свега у организму. Следећа фаза је губитак мишићне масе, бол у леђима, у куковима. Нека истраживања показују да људи који углавном седе могу изгубити и до 40 одсто мишићне масе.

Болове у леђима које су неизбежан пратилац седења можемо смањити вежбањем. Један од најчешћих изговора којим обма-

њујемо себе и друге је да немамо времена да шетамо и да вежбамо због обавеза у пословном и породичном животу. Међутим, изрека „све се може кад се хоће“ постоји с разлогом. Није потребно одвајати време и новац за одлазак у теретану, може се и код куће прилагодити простор за вежбање и импровизовати неки реквизит. Важно је пронаћи начин да се смањи време седења и повећа време кретања. На пример, нека постане обичај да шетате пре или после вечере. Ако имате кућног љубимца, потрудите се да га не изводите само испред зграде већ направите један круг по комшилуку. Можете активирати и децу или друге чланове домаћинства па вежбати заједно ради мотивације и узајамног охрабрења. Углавном, неопходно је одвојити одређено време да физичка активност постане део дневне или седмичне рутине.

Одраслима је сваке недеље потребно 150 минута физичке активности умереног интензитета. Два и по сата шетње или вежбања недељно може да звучи као напор, али не мора да се ради одједном. Може по 30 минута дневно, пет дана у недељи. Може се распоредити на сваки дан у седмици и на мање периоде времена, а људи са хроничним стањима могу да са својим лекаром договоре праве врсте и количине вежби.

Све је ствар избора али једно не смео заборавити а то је да вежбање покреће много корисних процеса у организму, од циркулација до лучења „добрих“ хормона. Чак и мало разгибавање или кратка шетња јер – сваки покрет се рачуна.

Љупка Адамовић

Први знаци упозорења да превише седимо су болови

ћила да куповина, учење, па чак и забава буду доступни на само један клик, међутим, рекосмо, ове предности долазе са ценом, нашим здрављем.

Латински израз *vita sedentaria* означава живот који се проводи у седењу. И у енглеском језику постоји израз за особе које дозвољавају да технологија лоше утиче на њихово здравље а то је *couch potato* – кромпир на каучу. Смешно звучи, а значи да та особа сате и сате проводи поред екрана. Људско биће није створено да живи на тај начин, потребно је хитно мењање навика и окретање здравој физичкој активности да не бисмо остали заробљени у седентарном животу.

Породична пензија и поновно запослење

Ж. П., Крагујевац: После смрти супруга остварила сам право на породичну пензију. Недавно сам добила понуду да радим у једној трговини па ме интересује да ли ћу ако се запослим да останем без породичне пензије.

Одговор: Ако се корисник породичне пензије запосли, обуставља се исплата породичне пензије са даном почетка запослења, тј. са даном пријаве на осигурање, за све време трајања осигурања. С обзиром да кориснику породичне пензије кад се запосли не престаје право на породичну пензију, већ се само обуставља исплата, након престанка осигурања може да поднесе захтев да се исплата породичне пензије настави. Ако корисник породичне пензије обавља послове по уговору о делу, уговору о привременом и повременом пословима, ауторском уговору и сл. неће се вршити обустава исплате пензије, под условом да износ остварене уговорене накнаде на месечном нивоу буде нижи од износа најниже основице у осигурању запослених важеће у моменту уплате доприноса.

Увећани додатак на туђу помоћ и негу

Р. М., Ваљево: Која је процедура за добијање увећаног додатка за туђу негу и да ли је то могуће урадити путем е-шалтера? Мој отац прима од Фонда ПИО накнаду за туђу помоћ и негу, али му се погоршало стање па би можда могао да добије и увећани додатак.

Одговор: Законом о социјалној заштити предвиђено је да право на увећани додатак за помоћ и негу остварују лица која имају утврђено телесно оштећење 100 одсто по једном основу, лица која имају органски трајни поремећај неуролошког и психичког типа, као и лица код којих је утврђена потреба за помоћи и негом и која имају више оштећења, с тим да ниво оштећења износи више од 70 одсто по најмање два основа. Право на увећани додатак могу да остваре и корисници новчане накнаде за негу и помоћ коју исплаћује Фонд ПИО, уколико испуњавају прописане услове. Утврђивање права на увећани додатак за негу и помоћ и исплату накнаде врши Центар за социјални рад где се и подноси захтев.

Стаж осигурања мајкама за период од 1. 7. 1983. до 31. 5. 1992.

К. Ј., Бачка Топола: Недавно сам чула да могу остварити право на стаж по основу рођења деце иако у том периоду нисам била запослена. Ђерке су ми рођене 1985. и 1990. године. Да ли је информација коју сам чула тачна и ако јесте, како стаж може да се упише?

Одговор: Уколико је осигураник – жена родила једно или више деце у периоду од 1. 7. 1983. до 31. 5. 1992. године, а за то време је била незапослена, тј. ван радног односа, у стаж осигурања признаје се време трудноће и порођаја, у трајању које се по прописима о радним односима признаје као породично одсуство. Трајање породичног одсуства

рачуна се по прописима који су се примењивали у време порођаја. Захтев за признавање у стаж осигурања временаведеног ван радног односа за време трудноће и порођаја подноси се надлежној филијали Фонда према месту становања. Захтев може да се поднесе и електронски преко сервиса Е-шалтер на сајту Фонда ПИО www.pio.rs.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Више информација о свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања доступно је на сајту РФ ПИО www.pio.rs

Породична пензија разведеног супружника

Д. Ц., Горњи Милановац: Била сам у браку 20 година а четири године пошто смо се развели мој бивши супруг је преминуо. Да ли ја могу да остварим право на његову пензију пошто смо дуго били у браку и имамо заједничку децу?

Одговор: Право на породичну пензију може остварити и брачни друг из разведеног брака, али само под условом да му је судском пресудом утврђено право на издржавање. Дужина трајања брака и чињеница да сте имали заједничку децу није од утицаја на остваривање права на породичну пензију. Деца имају право на породичну пензију по смрти оца уколико испуњавају порописане услове, тј. до 15 година живота, без обзира на то да ли се школују; до 20 година ако похађају средњу школу; до навршених 26 година живота ако студирају;

Право на инвалидску пензију

П. С., Инђија: Да ли право на инвалидску пензију могу да остварим без обзира на то колико имам година живота и колико стажа?

Одговор: Да би осигураник остварио право на инвалидску пензију, када лекарска комисија утврди потпуни губитак радне способности, такође мора да испуњава услове по годинама живота и стажа осигурања.

Право на инвалидску пензију може се остварити када се утврди да је потпуни губитак радне способности настао до година живота потребних за старосну пензију: ако је узрок инвалидности повреда на раду или професионално обољење, без обзира на дужину стажа осигурања, а ако је инвалидност последица болести или повреде ван рада, потребно је најмање пет година стажа осигурања.

Ако је инвалидност настала до 20 година живота потребна је најмање једна година стажа осигурања, ако је настала до 25 година, потребне су две године стажа осигурања, а ако је настала до 30 година, потребно је најмање три године стажа осигурања.

Остаје умањење пензије

В. Б., Коцељева: Пре годину и по дана сам отишао у превремену пензију. У међувремену сам наставио да радим дуже од годину дана а и напунио сам 65 година. Да ли ће ми се променити проценат умањења превремене пензије због накнадног рада када ми се поново буде одређивала висина пензије?

Одговор: Пензионер који се поново запосли или обавља самосталну делатност најмање 12 месеци има право по престанку запослења, односно обављања самосталне делатности, на нови обрачун пензије, с тим што корисницима превремене старосне пензије остаје умањење утврђено решењем.

УКРШТЕНИЦА

АУТОР: РЕДАКЦИЈА	ПОКАЗНА ЗАМЕНИЦА	ПОВЕЋАВАЊЕ У ВИСИНУ	ВЕЛИЧИНА ОДРЕЂЕНА БРОЈНОМ ВРЕДНОШЋУ	СИМБОЛ ТАНТАЛА	ГРАД У ИТАЛИЈИ	ТЕШКО ИНДИЈСКО ДРВО	ДРВО ВРБЕ ИВЕ
ОДРЖАТИ СЕ У ЖИВОТУ							
ПЕТИ ПАДЕЖ ЗА ДОЗИВАЊЕ							
ОМЛАДИН. РАДНА АКЦИЈА (СКР.)				СКР.АМЕР. ФИЛМ.КОМП. ПРЕПАРАЦИЈА			
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ПЛАНИНЕ У ЕВРОПИ					ОЗНАКА ЗА ВОЛТ	
	ПИТЕР СЕЛЕРС					САЛА ЗА ВЕЖБАЊЕ	
ЧУВАР ПАСА					СИМБОЛ ТИТАНА		
					ОДЛИКОВАЊЕ		
УЗЕНГИЈА							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ГОДИНЕ ЖИВОТА	АМЕРИЧКИ ПАЦОВ, ТОРБАР	ПЕТАР ОДМИЛА				
			ТОПИТИ				
ДОРАЂИВАЊА							ИКАВСКИ ГОВОР
РАШИТИ САШИВЕНО							
ВРСТА МИРИШЉАВЕ БИЉКЕ							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ПАДИНА, БОК						
	ВРСТА ЦВЕТОВА						
ВРСТА ИНСЕКТА, МУХА					АВЕНИЈА (СКР.)		
					СПОРТСКИ ТИМ		
ИМЕТАК, ИМОВИНА						30. СЛОВО ЋИРИЛИЦЕ	
						ПОЛЕТ ЗАНОС	
ОЗНАКА ЗА МЕТАР		ТЕНИСКИ ПРИБОР					
		ПОКЛОН					
ПОХВАЛНА ПЕСМА				РАСТАВНА СВЕЗА			
				РАДНА ЈЕДИНИЦА			
ПОКРИВЕН ЗЕМЉОМ							
ЖЕНСКО ИМЕ							

ОСМОСМЕРКА

П	Е	С	А	К	А	М
Р	Р	К	Л	Е	Н	Л
А	В	А	З	Р	А	А
В	С	С	Т	Т	У	Д
А	Р	К	С	И	И	Е
Ц	Е	А	А	С	О	Н
И	М	Н	К	Т	Н	Ц
Н	И	О	А	И	А	И
А	Ц	Н	Р	Р	Т	Б
Р	А	И	А	Н	О	А
Т	С	К	К	Ц	А	Г
С	Е	Д	А	М	А	Р

Наведене речи треба пронаћи у лику осмосмерке. На крају неће остати ни једно слободно слово.

АВИОН, БАТАК, БОЦА, ГОРАН, ДАМАР, ИВАНА,
ИРИС, ИСКРА, КАНОНИК, КАРАКАС, КЕРТИС,
КЛАСА, МЛАДЕНЦИ, МОРНАР, ОКСИД, ПЕСАК,
ПРАВАЦ, ПРАТИОЦ, РЗАВ, РАКИТА, СЕДАМ,
СКАСКА, СРЕМИЦА, СТРАНИЦА.

МАГИЧНИ ЛИК

	1	2	3	4	5	6	
1							
2							
3							
4							
5							
6							

ВОДОРАВНО И УСПРАВНО: 1. Старатељ, 2. Стављати замерке, приговарати, 3. Животиња која након јела прежива, 4. Брана, преграда, 5. Плавичаст, 6. Брзак, водопад (лат.)

Да ли сте знали ...

– да је флаша шкотског вискија који се сматра „најтраженијим“ у свету продата за близу 2,2 милиона фунти (око 2,5 милиона евра), што је рекорд на аукцији за једну флашу вина или жестоког пића? Само 40 боца овог вискија „Макалан Адами 1926“ флаширано је 1986. године, након што је одлежао у бурадима 60 година. Дванаест боца имале су етикете које је дизајнирао италијански сликар Валерио Адами.

– да рекорд у категорији најпознатијих одевних предмета држи плисирана хаљина боје слоноваче коју је носила чувена глумица Мерилин Монро у филму „Седам година верности“? Хаљину је дизајнирао Вилијам Травила 1955. године, а продата је 2021. за вртоглавих 5,5 милиона долара.

– да је најскупљи ручни сат икада продат на аукцији сат чувеног швајцарског произвођача „Патек Филип“, који је „догурао“ до невероватних 31 милион долара? Сат под именом „Грандмастер 6300А“ наменски је направљен да би био продат на аукцији у добротворне сврхе. Потпуно је ручно израђен, од нерђајућег челика, а основе два бројчаника направљене су од 18-каратног розе злата. На светлијем бројчанику налази се натпис „Један једини“. Ручно је сашивен и каиш сата од коже алигатора.

– да је фотеља позната као „змајева фотеља“ на аукцији у париском „Гран палеу“ 2009. продата за чак 21,9 милиона евра, односно 27,8 милиона долара иако је била процењена на три милиона? Дело је ирске дизајнерке Ајлин Греј, настала је између 1917. и 1919, и првобитно је била беж а касније пресвучена у браон кожу.

– да накупљени аутомобил потиче из породице Ферари а да је модел 250 ГТО Берлинета из 1962. године најскупље продат аутомобил икада – за 48 милиона долара? Уз додавање накнада, коначна цена се попела на 51,7 милиона долара, што је рекорд за било који Ферари продат на аукцији. Ферари 250 ГТО, често описиван као „Мона Лиза“ међу аутомобилима, израђен је у веома ограниченом броју од само 33 примерка у првој серији, што додатно подиже његову вредност и ексклузивност.

Лековите мисли

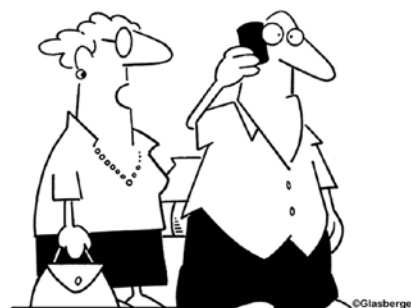
Шта ако смо мала земља. Велики смо народ.
Историја тражи речи, а садашњост дела.
Најскупља је цена небриге.
Обустао је језик и нема више језу!
Иако смо стари народ, Србија не сме да стари.
Од парног грејања боље је грејање с парам.

Душан Старчевић

Здрав живот

Водим здрав аскетски живот. Изобилје гоји.
Никад нисам био на боловању. А увек ме је највише болела неправда.
Зубом времена сам добрано начет, али поклону се зуби не гледају.
Мој новчаник је заразан. Изазива комплекс ниже вредности.
Историју ревидирају они који тај предмет нису знали ни у школи.
И подземље држи до своје висине.

Милен Миливојевић

Опет разговараш са новчаником!

Друштво

У добром сам друштву. Ван себе сам.
Ко штеди за црне дане, купује време.
Препотентни и себи упадају у реч.
Не једите се и кад немате друга посла!
Било би добро да сваки крај има и дебљи крај.
Паметнима скидам капу. Паметњаковићима бих дао визу.
Пеко Лаличић

Игра

Изгорео је од жеље – какав је то пожар био.
Кад је погодио у центар, постао је промашен човек.
Брине туђу бригу. Зато што своју нема?
Испао је из игре. И била је прљава.
Купили су нас тиме што нас нису продали.

Милица Чулић

Истина

Дао сам себе да ми се део тога врати.
Своје жеље само ви можете испунити.
Истина казана у лице може да нас огреје.
Изведите сенку из куће, а она ће вас из мрака.
Успомене немају моћ али се још добро држе.
Тражим истомишљеника да разменимо мишљења.
Миљан Деспотовић